

Kulturpreis d'Suryoye
(Märchenwettbewerb) 1995

Märchen und Geschichten aus Tur Abdin

Sahmeran: Königin der Schlangen von Gabar Civan

Syrischer Volksverein Tur Abdin Delbrück e.V.

1. Auflage

Herausgeber: Syrischer Volksverein Tur Abdin Delbrück e.V.

Entwurf: Musa Ergin

Copyright 1995, Syrischer Volksverein Tur Abdin Delbrück e.V.
Alle Rechte vorbehalten

Vorwort

Ende 1994 beschloß der Syrischer Volksverein Tur Abdin Delbrück e.V. ein Wettbewerb zu eröffnen. Als Inhalt für den Wettbewerb haben wir unsere seit Jahrhunderten vom Großvater/Großmutter zum Enkel/Enkelin mündlich übertragenen Märchen ausgewählt. Wir wollten die Märchen, die zum Wettbewerb geschickt würden, in einem Buch zusammenfassen, so daß Diese vom ganzen Volk gelesen und erzählt werden könnten.

Dieses Skript ist ein erster Schritt zu diesem Buch. Es beinhaltet alle Schriften, die uns erreicht haben. Wir bedanken uns deswegen bei allen Wettbewerbsteilnehmern für ihre Bemühungen und geleistete Arbeit, um unsere Märchen schriftlich zusammenzufassen.

Die Schriften, die uns erreichten wurden in der jeweiligen Sprache unverändert ins Skript übernommen worden. Die über eine Kassette in syrischer Sprache uns erreichten Märchen mußten überarbeitet werden. Für die Veröffentlichung der in Syrisch uns geschickten Märchen hatten wir drei Möglichkeiten:

1. Die Märchen in syrischer Schriftsprache (Kthobonoyo),
2. Sie in syrischer Volkssprache mit Syrischerschrift (Turoyo) oder
3. Sie in syrischer Volkssprache aber mit Lateinbuchstaben

zu verfassen.

Kthobonoyo (Aramäisch in reinster Form wie vor Jahrhunderten, als sie noch im Tur Abdin von Tausenden Menschen gesprochen wurde.) wird heute leider von einer sehr kleinen Minderheit (Die Geistlichen der syrisch-orthodoxen Kirche) gelesen und noch kleinerer Minderheit in Sprache benutzt und verstanden. Deswegen kam diese Möglichkeit nicht in Frage.

So blieb Turoyo die Sprache für die Märchen in diesem Skript. Die syrische Schrift ist uns außerhalb von Tur Abdin fremd Geworden. Besonders die Jugend hat große Schwierigkeiten mit den syrischen Buchstaben zu lesen und zu schreiben. Das ist auch der Grund, warum wir uns für die dritte Möglichkeit entschieden haben. Wir wollen mit diesem Skript in erster Linie unsere Jugend ansprechen; denen unsere mit 1001 Farben beschmückten Märchen vorstellen.

Wir hoffen, daß dieses Skript von Jugend sowie von den Eltern der Jugendlichen in die Hand genommen und gelesen wird. Das wird uns Kraft geben, dieses Skript als ein Märchenbuch herauszugeben, in dem auch weitere syrische Märchen veröffentlicht sein werden.

Ähnliche Arbeiten erwarten wir auch von den anderen Vereinen. Laßt uns unseren Kindern unser Märchen, Geschichten, ... nicht entbehren.

August 1995

Inhaltsverzeichnis

Vorwort	4
U Lahmo dagaure daynoyo hala gaure	7
Misbaha	25
Serhano	31
Sara	36
Aramäische Märchen	47
Schange und Pamge	50
Chabulmanie	51
Açıklama	53
Tilki ile aslan	55
Mirza ile Verde	59
Sahmeran	64
Meyro	71
Rawanduz emiri ile Süryaniler	84
Azekhli Yakup Yusefko ile Ali Onbasi ..	86
Azekhli Gebro Tuma'nin Mor Yakup... ..	88
Yeni Tanrı	89
Akillanan Allah	91
Hayat için hayat	95
Vardo d'Nisin/Nisane	99
Dünyaya isik veren teyze	100
Köle olan kral	101

Märchenwettbewerb der
Mor Melke Gemeinde
in Delbrück
1995

U LAHMO DAGAURE DAYNOYO HALA GAURE

ein syrisches Märchen
erzählt von: Musa Mesut

redaktionell überarbeitet und nachgespielt
von der
Jugendgruppe Paderborn

Mitwirkende:

(Armalto)
(Mchirto / Attho)
(Afoyo)
(Ardichlo)
(Ha)
(Gevriye)
(Ninvoyo)
(Urhoyo)
(Mtanyono)

Kontaktadresse: Yakup Kaya
Hüsnu Acar

Kitwa bzaabno bimalkutho suryoyto burhoy malko hakimo. Umalkano mahatle beth saubo dmitakrewa ebe schauho leschone. Me athrawotho galabe latem bedar trealfo yolufe lu beth saubano.

Umalko ninvoyo duzabnawoste ketwayle brazi yatumo. Hano merle liemo:

Ninvoyo: Yade, ono gezzino lu beth saubano dafranschoye. Ma men gkodelach ebi bubayto?

Armalto: Hamma izuch.

Sedle udarbo durhoy uhzele ubeth saubo umakthaule ruhe ebe. Ketwa ha urhoyo hiyeste abro darmaltowa. Hano galabe schafiro unahirowa. Adihi atre hlaymani lehdoe uhawen haurone. Bha mayaume maubele uurhoyo uhaurayde lubayto umerle liemo:

Urhoyo: Yade!

Emo: Menyo abri?

Urhoyo: Yade mtelili hauro.

Emo: Way halahayne.

Bether medfayischi tre tiotho yaume hamhdode rhenume hdode chud tre ahunone. Uurhoyo merle liemo:

Urhoyo: Yade, hano zbetlili ahuno, kobahno dmakeblatle chothi.

Emo: Halahayne abri.

Luninvoyo nschekle ida diemo duhaurayde umerlela:

Ninvoyo: Yade uabraythachno.

Emo: Tihe, makbeliluch chduabraythi.

Mikka dkit yaumo kuzzen atre lu beth saubo, uurhoyo komalech bikamayto uninvoyo bethre ubethre. Uurhoyo hawile moro luninvoyo galabe. Maukele

umaschtele hul luyarho haroyo dnofki bu beth saubo. Uurhoyo ketwayle nchirayto dketwa mdagalto dithe hesch hennik naaime. Atre haukepwalle dnotti uemmiwa ema gtoyam ubeth saubo dahnaste mibarchina. Kul yaumo medothewa unchiroyo mu beth saubo mefkowa rischa buschaboko umedhezzoyowayle leba bossamwa galabe. Bha mayaume mtaschkel unchiroyo. Maucha athi uhauro ninvoyoy bikamayto. Hano hzele budarbo hlaymtho schafirto dkomadiko muschaboko umerle:

Ninvoyoy: Schubho laloho. udahwayda latyo mede ikulu schufreytha. Mayko schafar mena?

Hesch hiye haucha komidaumar athi uhauro urhoyo umerle:

Urhoyo: Kay haucha ahuno, kay?

Ninvoyoy: Lo mede.

Urhoyo: Lokowe, ono uhat ahunonena. Mdageli hamaloho dlotoreno dizzuch mubaytaydi blebo twiro umekhorat. Khirat ukahrano, ya gdammatli bemenyo ya iahunuthaydan ktiho.

Ninvoyoy: Baschroro latyo mede.

Urhoyo: Lo, lokowe, amar.

Ninvoyoy: Ahuno lokotorat meni. Inakka dkomecgalno ahla lebi koboche. Elo ihubayduch kocebroli. Lo kemmat uhdo hzeli hlaymtho buschaboko dubaytano, paaak kakko bemikka rhemli ihlaymtayo Nafel lebi eba, dlo mefsahno bihubayda gkawrat ahunuch.

Urhoyo: Hamer bayto, haucha ulomede, inka dhaucha rohmatla, buhaylo daloho gtolabnuchyo.

Ninvoyoy: Ma kibuch?

Urhoyo: Ohooooo, lo hozat cher mahunoch inakka dlothe mini dtolabnuch htho.

Ninvoyoy: Ochyaaay kakko, aloh dtulbatliyo mauto laukoweli. Paaakk mekka nafel lebi eba.

Urhoyo: Lozayhat. Ahunuchno.

Azehen yatiwi ġasriye bubayto. Uurhoyo maussele iemo omar:

Urhoyo: Yade, imassale hauchayo dlomesclihotat u immatle dkityo inichraytaythi. Kazzi nofakno hozena.

Emo: Aydarbo ktowe umedano dtulbat inchirayto druhuch luhauraythuch?

Uhlaymo urhoyo azze rahoto lsabeheymone udekle butarġo. Athyo ihmotho uftehlale utarġo. Hiye mschayeale mena:

Urhoyo: Gdobatli fssosso dhozeno irhmtyaythi?

Hmotho: Halahayne. Kay lokoballuch fssoso.

Salek lgaba mhele ide butarho. Ftehla uhsela dkale unchiroyo.

Mchirto: Bschayno ubaschlomo yaurhimaydi. Hano men cheryo? Hani 14 eschne lathat lgabi. Dlo howewa mede blebuch lothatwa. Ftahli lebuch.

Urhoyo: Kobahno domannach mede.

Mchirto: Mar!

Urhoyo: Koruhmatli?

Mchirto: Ma lo kuthhat zid miruhaythi koruhmalluch?

Urhoyo: Hakka koruhmatli gsaymat bdidi, hakka lokoruhmatli slo mokadlach babe dbabi.

Mchirto: Bdiduch dlosaymono bedman gsaymono?

Urhoyo: Trowe, maseth. Kul lalyo othiwayna ono uhauraydi mu beth saubo, ono bikamayto uhiye bethri ubethri. Hat mefkatwa ruhach buschaboko hozewaynach uhozatwayli mefsohiwayna behdode. Adlalyo komahwe fayeschno lachalf athi uhauraydi lokummat mahlele karhe hzelelach ufayesch feme ftiho. Athino karechno kemlebe, omarno kay haucha, omar imassale hauchayo. Onoste mdageli ahle omarno buhaylo daloho gtolabnuchyo. Maucha kathino lgabach. Hakka

koruhmatli ligtauratli, hakka ligruhmatali alo ktılachlı.

Mchirto: Wawayle, wawayle, wawayle luhucbo rabano. Kay ibrazyayduchno, kay hothuchno, walau lanna mbarche, kay lanno diduch?

Urhoyo: Kodahno, alo kodahno.

Mchirto. Kay mandamluch, haugruhmatali?

Urhoyo: Lo, alo warıdo medlebi komilbah, komanno chuzzi haym duyamino mibotowa uchabrano lonofakwa mefemi. Elo mdageli hamaloho ualime dlotoreno blebo twiro dezze megabi. Hzelelach umarfele hayne ebach. Dlomotat kim didach dobenach ele ktılachlı.

Mchirto: Kudhat, bahaye lokomityono kim dithi

Urhoyo: Ba kummat koruhmalluch!

Mchirto: Ono uhat dehdodena. Kobenyono ayaume kummono ema gtyuo imeschutthaydan uhat kubhat dobatlı luhaurayduch. Ono logschuklalle.

Urhoyo: Mdagelach, logmmatali. Hakka druhmatwaylı gdummatwa trowe.

Mchirto: Lokometyono kim didi.

Urhoyo: Lokomotat?

Mchirto: Lo, lo, lo

Urhoyo: Chalas, koyomenach baloho, dıomtat kim dithach gemharamnach galruhi ulokombarachnach.

Mchirto: Wawayle, kayyo?

Urhoyo: Husch! Haucha kotoratlı mnakfo! Konofakno mdaglono duhauraydı.

Mchirto: Ono metulothoch (schanuch) kummono. Inakka demharmatali halruhuch trowe chabruch.

Urhoyo: Tihe, tihe. Mardelach lebi, semlachelı malko, tihe

Mchirto: Such schudoyo eluch, umede dummat gsaymono.

Nahet athi lubayto umerle luahuno:

Urhoyo: Isbarthaydı (İbeschraydı) ağluch kakko, tlebliluch iğlaymtayo.

Ninvoyo: Mulebo? Ochyaaaay alo makemloch ahunuch mukauro umaufakloch lahaye.

Urhoyo: Hzay lometyaknatwa dtolabnuchyo. Kay lokudhat umede domarno gmaubalne lurischo?

Buyaumo dbether azen lischuko uzwennala mekul mede dlozamwayla, macule, musemo, mudahwo umekulmede dkotoleb leba dikalo. Kralle lukascho uluschamoscho mbarchenne galthothe uhawen attho ugauro. Basem lebaye behdode, fayischi tlotho arbho yaume, bether merle uurhoyo luninvoyo:

Urhoyo: Ahuno!

Ninvoyo: Menyo ahuni urhimo.

Urhoyo: Tayem ubeth saubo. Ma fayeschloch snikutho hreto harke?

Ninvoyo: Lo, ma men treluch nokuso aḡli.

Urhoyo: Inakkayo hway qar, med ihurmayduch hamruhuch uzuch luathrayduch.

Ninvoyo: Halhaym uhlrischi. Kulmede chud kummatyo.

Azzye uurhoyo zwenle sesto tauto uhsle ureschwono aḡla, metyole rawichi umnvoyo uiattho aḡla, nschikke lkulle hdode. Uninvoyo omar:

Ninvoyo: Ahuno, leschom lokomakfe dmaude eloch. Umede dssemlichli aloho lomassnakluch eli, elo dyaumo mesnokatli gmahatno iruhaydi mehlofuch.

Urhoyo. Izuch loharuloch mayo, hawostene yaumoyo.

Mhalachche luninvoyo uiattho dezzen lubayto. Mide dhawi hetma hasriye kalen bbeth mademko utlebbane muklo. Hennek halumuklo qummole iattho:

Attho: Yaugauraydi, yaurhimaydi,

Ninvoyo: Mecgal yaubahro dhayni.

Aftho: Kubhono dbahayayduch lotohat uyaumano. Itawwutho dssemlichlahunuch latyo dha toḡela.

Ninvoyo: Hooooo, hani 14 eschne komaukeli umaschтели, malwaschli uhoweli moro, ubiharayto tleblelach eli. Ma tobutho drab mathe? Dyaumo aloho losoyem mesnakli mahntno ruhi bukouro mehlofe.

Attho: Kudhat, ono lo halumal debritho kummono. Hayo latyo me de.

Ninvoyo: Ba ġalman?

Attho: Brischoch dlokoballe bumal debritho, ono uhiye nchiroye dehdodewayna. Dlo hozatwayli ulalyawo, ketyo ono uhiye semwaylan imeschutthaydan.

Ninvoyo: Oooooohhway, uhdo mulebo qummat?

Attho: Eeee ascher. Ono uhiye boniwayna ayaume beema gmibarchina. Hesch ahna naaime mdagle dehdodewayna. Inakka dnofkiwaytu mu beth saubo kul lalyo hayrowayno muschaboko medhoziwayna hdode mefsohiwayna. Ulalyawo lathi chayifo, hat athat hzeluchli umarfeluch hasra ahli. Labeht dore ihasrayo blebuch. Maucha athi mardeleli lacanuch, uchudqudhat fayesch anakka hiye dlotho.

Ninvoyo: Paak luahuno tawwo dketli. Uono men semli?

Attho: Marwah behn diduch ulomekhorat. Ulahmo dagaure daynoyo hala gaure.

Ninvoyo: Ba uyaumawo dmikaumo aġli, komanno kay gdotheno bker druhi.

Safrayto kayimi mubeth mademko mrastekki azzen lubayto. Athen iemo uihotho duninvoyo likamaytathe. Merre alle bschayno athutu ufsihi hamhdode. Maudahle iattho uhennek behdode. Mide dketwa ubamoschano uabro duahuno dumalko, athi noscho galabe lgabe. Hiye mahkewalle umede dsemlele luhaurayde uurhoyo. Uġamo omarwa Paaaak, hano men barnoschowa, umekka semle tawwutho aġmuch? Hiye uninvoyo madġarle aġlaye.

Ninvoyo: Umal debritho lokomehschau. Elo hul mayo kula mbarachle inichrayto aġli uono lodahwayno. Bas aloho raboyo, dhozzina.

Hul beteher bekmo yarheste mschadriwa hiye uuhaurayde uurhoyo egrotho lehdode hul debha mayaume umalko hule haye lahadire. Mide dumalko latwayle lo abne ulo ahunone bahaye, hawi ubraziyayde hano dkityo

umamlaydan ahle malko bdukthe, umaschmah uhamo kule halu medano. Bha mayauwe kthule egartho luahunayde uurhoyo, komar.

Ninvoyo: Ya, ahuni urhimo. Kbar schamiġat dġammi umalko lokofoyisch. Uhdō hawmo ono malko bdukthe. Kometlab meni demdabarno uġamo dimalkuthathe kule. Hatste kudhat dumedano taġbo uzabno ġalabe glozamlē. Maucha ono haukibi zzi uotheno lġabuch. Kul nakla druhmat dothathat lġabi, bschayno othat, ono gmeſsahno ſagi.

Uurhoyo ſſih ſagi dhawi uahunaythe malko. Elo bether btarte eschne tayem umede dketwayle uhawi meskino. Lo hiye uloierno lausauġiwa muklo. Dkoyathwalle ġasriye hschamto, safrayto krotē latwa. Yaumo azze gabha marohmayde demdayanle zuze. Hano labġ dobele uomer:

Umalayduch zed medkulanwa. Lonafilat kume, maucha hawat meskino. Bether meddaloho schkile menuch ahna layban mhauninaluch.

Umedano lo nakka ulō tarte ulō tieth belhude schamehle. Bha mayauwe daher blebo twiro ukhiroyo lubayto. Merlale iemo:

Emo: Ġamer baytuch, hat ha mahatire duathranowayt, elo uhdo lahmo yaumono lokokoyathlan. Yani azzuch lu beth saubo, kreluch arbaġsar eschne ugalabe nahirawayt. Kay uġdo haucha cariloch? Kit chabro kummni, ulaħmo dagaure daynoyo aġla gaure. Alo umede dsemluch luaurayduch uninvoyo lokomimar ulokomitahke. Ġul mayo kula huluch inchiraytaythuch. Hamma izuch sed ruhuch aġle, kbar dsoyاملuch kanoscho dkumu tarġayde, umemle gawuch lahmo.

Urhoyo: Paaaak, baloho chabrachyo, yade, ono taġiwayno, hawno lo fayeschli. Kazzi mhalakno ġaludarbo. Hakka mdahabno mdahabno, uhakka fayeschno, dsobe aloho gdohamo yaumo lſidach usamnach bmore.

Emo: Zuch loharuluch meni.

Uurhoyo s: dle udarbo dezzeyo lġabu hauraythe uninvoyo. Mhalachle yaume galabe hul dmati liduktho dketwa eba, kuma schure dninve. Mide dkitwa walaye ġalabe rabtho, gayej bukrocho ulō hzele ukusro duahunayde umalko. Biharayto laki lha dketwa ischme Gevriye. Hiye othaġwa lidukthayo.

Gevriye: Hawro, halmen kokurchat? Komahwe nuchroyohat buathrano.

Urhoyo: Ascher chabruchyo, ono nuchroyono.

Gevriye: Kokurchat ġal mede ithiġo, au fulhono latluch uzabnaydoch komaschġgat?

Urhoyo: Ono kokorachno halukusro dumalko, kobagno dazzi lgabe umecġalno aġme.

Gevriye. Oooooooooo, temmede lo tlebluch. Ma ummlo dhamumalko haucha fschikoyo?

Urhoyo: Kay hauro, hayo kayyo?

Gevriye. Umalko kale bu medyoro daarbġi. Kettle kelocto hul mihreto, ukmutarġo dkul kelocto mani kito noturo. Mayna menne gchulsat umayna lo?

Urhoyo. Uzabnawo men kibi samno. Maschr aġli ahuno. Ono dlohozene gmoyatlino. Gevriye. Uzabnawo maseth aġli.

Urhoyo. Athni lkul chabro tawwo ftehtoyo.

Gevriye. Izuch klay bikurnithayho. Hasriye tro howeluch hasch, gdectho imarkabhayde, makka dethyo makliya mecgal aġme. Dlowe haucha lo gkudrat dhozatle bumautbayde.

Urhoyo. Sagi taudi, aloho toreluch.

Fayesch ġayne duurhoyo budarbo, hasriye athyo imarkabtho, medhezyole omer hatheyo, umakelyole. Herle luschultono uhzele kale uhawrayde, elo hawi galdo ugarmo, aculaythe kalen ktigē. Hiyeste merle bkolo ġeloyo.

Ninvoyo. Oooohwayy, klahu limarkabtho, hatste hayde mefothi! Inakka domer hayde mefothi, khir uurhoyo umerle.

Urhoyo: Oooohwayy, bether mika tawwuthayo dsemlile komarli hayde mefothi, way geddi way!

Azzen kulha budarbayde. Buzabno dihschmto mati uschultono lubayto. Inakka dyatu uschultono halisefro gahech. Hzela lipiraythe umerla.

Attho: Yaurabaydi ġalman gahichat?

Ninvoyo: Athili gahcho

Aftho: Marli bekayyo! Ya gdemmatli, ya lokomakeblono, chul uamar bekay gahichat!

Ninvoyo: Udomarnach lakino buschauto buhawraydi buschuko.

Aftho: Mulebo? Kay lomteluch aġmuch?

Ninvoyo: Alo merli hayde mefothi!

Attho: Way geddi. Way medlowatwa lohat ulo irabuthayduch. Ida medyotau umahke baynanosche domar semlile ika tawwuthathe uhiye merleli hayde mefothi malo gmibahdlat. Malo merwayliluch dlotogāt uyaumawo.

Herle ko kaleb mahd diattho, ukhiro, ġayk behn ditha merle:

Ninvoyo: Ya ihumaydi gdomarnach mede. Koyomenach baloho hiye latyo hawo dehzelan. Ono luhalayde merli hayde, lo lischaksiyayde. Merli dkaytho idi bdide, dlo tufyoli imiskinuthayde.

Attho: Inakkayo men gsaymat uġdo?

Ninvoyo: Hul dlosoyamne chudruhi legmaudahno ruhi ele. Domarno hanowa dsemleli itawwutho gdimmi lano, ġamer bayto, aydarbo kader hano dsoyاملuch uka dumedano?

Attho: Mulebo? Ba kale kummalluch, hwile moro

Ninvoyo: Chabrach bathne daloho.

Safro kayem uschultono, mhele darbe suafoyo (afoyo usayomo dulahmoyo), hzle umriele:

Ninvoyo: Kit gabro nuchroyo bubeth mademko, izuch hzayye hakka dhowe kashiro semluchyo kothubo kmithuch, umen demzaben trowe ele. Madyauma ulachalf haule mo dinore uyarho.

Afoyo: Ġalġayni, ja umalkaythi.

Chales uschultono uazzeyo, uuafoyoste azze gabu urhoyo umaschayele:

Afoyo: Lathat karoyo kaschiro? Lokothat howatli kothubo?

Urhoyo: Bele.

Afoyo: Ituch gdobenuch uyarhaythuch mo dinore umen demzabnat, dbġat lahmo, dbġat kamho, dbhat kise kibuch mzabnatte kulle laschan ruchuch.

Urhoyo: Hur gemzabanno ha!

Afoyo: Oho, ma lo suryoyo komecgalno ahmuchi.

Urhoyo: Trowe. Aloho mġadlile, taudi lmoryo.

Ġasriye azze uschultono lsuafoyo, mschayele haluhauro urhoyo. Hiye uafoyo merlele:

Afoyo: Hawiliyo kothubo.

Ninvoyo: Sagi tawwo.

Daġar uschultono lubayto u merle liattho:

Ninvoyo: Semli uhawraythi kothubo luafoyo, mekka demzabn eleyo, gkoyathle uyarhayde mo dinore.

Attho: Ġalabe tawwo. Hwayle hesch zedter moro.

Ninvoyo: Gtowene, ġaybo kosaymat.

Tayem uyarho, mzabanle kbar balfu dinore wacham, uluafoyo hulele mo dinore hrene. Uurhoyo merle:

Urhoyo: Hakka athyo idarbaythi ġaluschultono lokorafno kthole, hiye gdothh. Hawine moro, hulile inchiraytaythi, uhiye komarli hayde, hedi trokole.

Bether medkamel uyarho krele uschultono luafoyo umerlele.

Ninvoyo: Ukothubayduch gabro mġadlo utawwoyo. Kthau madyauma uazolo uyarhaythe hameschmo dinore.

Moyo: Ġalahayne.

Yarho buyarho komauzed azuzayde ukulnakka komar:

Urhoyo: Hakka athyo idarbaydi haluschultono lokorafno kthole, hiye gdotheĝ. Hawinole moro, hulile inchiraytaythi, uhiye komarli hayde, hedi trokole.

Hiye lokodach dkiyo uafoyo ufaloho duschultono. Ushultonoste komwaswafle kuliathho ukomarla:

Ninvoyo: Hawile kyamto dzuze.

Attho: Ĝalabe tawwo, lebi basem

Hesch hiya komahwe leba ahlewa. Bha mayaume mschadarle uschultono tre semde (semde: çanta) dzuze ham tre ĝlayme umerlalle dmaselminne lukothubo udammile dfayschi ele inkka dhinnk hul hasro yawme lezzen afelayye. Azzen usemme chedmerwa alle. Kali ahasro yaume, noscho lomschayele ĝalazuze, uhaucha fayischi luurhoyo. Hawi ĝalabe hatiro, ufayesch kul noscho myakarwayle. Bha mayaume merle uurhoyo luafoyo:

Urhoyo: Hawi umalaythi galabe, haukohore biduktho dkoweno. Kobahno dmalni benyono rabo.

Moyo: Ayko?

Urhoyo: Mkabel dukusro duschultono kito duktho basemto, tamo kobahno dmahmarno.

Afoyo: Hohooooohhh! Ushultono legtoore datayre fayri tamo mkabel diatthayde mide dketyo sagi schafirto.

Urhoyo: Tro moyath uschultono, ma bĝamiyo?

Moyo: E, legmakbel.

Urhoyo. Hat loharuluch mayo. Hzayh ardichlo dkodar soyamli bayto tawwo.

Azze uafoyo karech umamtele uardichlo tawwo dkitwa bidukthayo. Uurhoyo merle luardichlo:

Urhoyo: Kobaĝno dbonatli mkabel dukusro dumalko bayto rabo uschafiro dfoyasch

feme danosche ftiho mene.

Ardichlo: Inakka dmakbel uschultono, layt mede dkityo hasko.

Urhoyo: Asel onono hat loharuluch muschultono.

Elo uardichlo lomacrele, maucha azze mschawarle buschultono umerle:

Ardichlo: Ya uschultonaydi ukothubo duafoyo kotalab dbonene bayto rabo uschafiro mkabel dukusraydich. Ma kobat fsoso lumedano?

Ninvoyo: Hur dnofek mefemuch gscholahno adnothuch, elo dtorat tarte kefe mdide nokes mdidi udembahsatste gmaktalnuch.

Ardichlo: Trowe, halahayne uschultonaydi.

Bdele luardichlo ubnele ubayto duurhoyo chdukusro dumalko. Inakka dkamel azzele lubaytayde. Koschephi hawcha ayawme, ukomauzed uurhoyo ihatiruthayde. Ketwa biwalaye hdo hurma armalto. Azzayo bha mayaume gabuurhoyo umerla:

Armalto: Howen abotaydich briche, galabe basimene. Hathe magmrluch?

Urhoyo: Ascher hauchayo.

Armalto: Gdmmluch mede. Ono ketli kmasch galabe, ulokothe meni demzabnalle. Debhat gmetyono ischabtho tre thaube mine lgabuch, mzabenen uazuze eli ueluch

Urhoyo: Schafiro merlach. Trowe haucha.

Schapeh tre tlotho yarhe haucha, kummole yaumo iarmalto luurhoyo:

Armalto: Umalaythi udiduch chlit behdode. Ukohuzyono dattho latluch. Eli ketli bartho, dmotat kim diduch umbarchatla, gtuyanchu emo, uhat uhiya gowutu attho ugauro. Debhat gmetyalla lkuluch dhozatla.

Urhoyo: Mo attho latli, demamtiya hozena.

Iarmalto azza mhadela umalwaschla ibartho umetyola lgabukothubo.

Midhezyole rhimole ġalabe umerle

Urhoyo: Aloho mastarla mihayno harbo, ġalabe rhimoli. Ono rathino kofayscho hiya.

Armalto. Hiya mekem rathyo, dlorethyowa lethyowa.

Urhoyo: Schrolo blebachyo?

Tlitho: Haram aġli gaure star menuch..

Urhoyo: Haram aġli nesche star menach. Laaloho mġadlile

Armalto: Ahna ġadeyo sidan biwalaye dkorina luġamo kule lutlobo.

Urhoyo. Maudeno laloho, ma zuze layt? Gtoreno dfoyasch feme duġamo fiho, uaabne daabnaththe mahken aġlan ualutlobaythan.

Armalto. Hat nuchroyohat, kbar lokudhat, elo iġadayden biwalaye hauchayo. Kobma zmmutho lkul ikartha dkit biwalaye.

Urhoyo: Ono ketli bas ha lekroyo. Hawoste uafoyoyo

Mzamanne anosche diwalaye kulle. Buyaumo dutlobo mhadarle luurhoyo uwacham uiduktho lakarye kulle. Hawi ġasriye, athen athayfe. Merla iarmalto luurhoyo:

Armalto: Layban bodina, mide dketlan karyo nokuso.

Urhoyo: Manyano dfayesch nokuso?

Armalto: Ushultono!

Urhoyo: Ushultono? Legmakbalno, legmakbalno dothe ushultono. Dothe hiye ono gnofakno.

Armalto: Ya hathno rhimo, dlowe ushultono hathiro latlan fsoso dsaymina utlobo. Bas dhowe hathiro kbar kudrina dsaymina utlobo uimeschtutho behdo nakla.

Karichi ikalo uiemo ġalabe kemlebe duurhoyo hul dmaknaġġe. Hiye fayesch

mhayro urathi dothe uschultono lutlobo. Mati uchabro luschultono, athi ġasriye lutlobo, haber uhule schlomo lahadire. Uġamo kule kaym, elo uhathno fayesch yatiwo. Hrre lhen behdode umdaumri. Mosele luschultono dyetwi anosche uhiyeste azze yatu gabuhathno, medle lide umerle:

Ninvoyo: Schlomo aġmuch, hathno.

Lo madġarle luhathno ahle ulomedle tnono (tnono = cigara) mide duschultono Ha mayatiwe mhacab umerle:

Ha: Aaaaahhau! Lumedle rabo dhawi. Aydarbo uhathno lomadhar sclomo ġaluschultono ulokoyem mekume. Bdidi dhowe lokuchlina butlobayde, kaymina lubayto!

Ninvoyo: Klayu lezzochu. Ubamoschano ktle kuscto yani hakliyo.

Ha: Aydarbo kibe bamoscho fschito chano dhowele kuscto ġalumalko?

Ninvoyo: Merli schlomo ahmaychu, lo madharle, ktle kuscto; lokayem hululeli ithe, ktle kuscto; hulile tnono ulomedle mithi, ktle kuscto.

Ha: Ya gdemmatlan bekay hawchayo, yaste gkaymina.

Ninvoyo: Gdomarnanchu, bas glozem dcebrutu uhathno umede domarno dhowe schroro domar hauchayo, dlowe schroro domar latyo haucha.

Ha: Hathno, men kummat?

Urhoyo. Trowe haucha.

Ha: Ya uschultonaydan schamihat kole, anakka druhmat kibuch dununatlan.

Ninvoyo: Hesch ono naġimo azzino lurhoy lukeryono. Tamo athiġina ono uuhathno lehdode. Fayeschno 14 eschne side, semleli bmore uhawina che tre ahunone. Yaumo hzeh hlaymtho schafirto unafel lebi eba. Hesch femi fitho muschufaytha, athi umerle, kakko men hawalyo? Merli latyo mede. Karech kemlebi hul dathġ imassale menyo. Hule schudoyo dtolabliyo. Azze marthiyole ukrele lukascho umbarachlelan hal hthothe. Biharayto semlelan kar dothina lubayto. Lokemmutu konefko ihlaymthathe mchirayto dhaun, uono lothahwayno. Budarbo makerlali dġalabe rohmiwa hthothe ueschmo fayeschwa

limeschtuthathe. Hauchawa latwa haucha, hathno?

Urhoyo. Chabruchyo, hauchawa.

Ninvoyo: Bether hawino ono malko uhiye nakes umede dketwayle, uhawi meskino. Bha mayaume sedle udarbo uathi lgabi. Medhzeli uhal hariwo dketwayle, labęno dmecęalno ağme umerli hayde me fothi. Merli umedano lihurmeythi, khiro uğbino. Merlali meth, umede dsemlych Inoscho losemlę. Ono lo lischaksiyaythe elo luhali hariwo dketwayle luweylile fotho. Maucha semli kothubo duafoyo utreli dzoyad umalayde. Uhiye lothağwa. Hauchayo, latyo haucha?

Urhoyo:Ascher hauchayo. Ma hat saymatwa hauca?

Ninvoyo:Kay ma umede demzabnatwa latwa dithi? Bether mtaalluch letre ęlayme zuze umerre chlaten bdithuch.

Urhoyo:Ma eluch mschadriwayluch lgabi?

Ninvoyo:Ma ayko hzeluch noscho dnafek mekmu malaythe? Bether abiğat dbonatluch bayto mkabel dukusraythi. Dlo ono obewayno fsono, mayko gkudratwa dmağemrat tamo? Hadd duardichlowa dbonewa tamo bayto. Bether mtela lhdo armalto kummasch demzabnatle. Mzabanluch uhawat schoriko bumalaytha. Hauchayo latyo haucha?

Urhoyo: Ascher hauchayo, elo ma, mamedonaniste ketluch hasch?

Ninvoyo: Haucha komahwe. Kudhat manyo ipirayo?

Urhoyo: Lo, lokodahno. Mayko gdodağno?

Ninvoyo: Bether abiğo doboluch ibartha. Kralchu lanoschani kulle, elo eli labiğat dkorat. Demschaylat ağla lozamwa dbikamayto eli korat.

Urhoyo: Hayo kayyo?

Ninvoyo: Mekka dmekhorat ketluch kuscho ukofohamnoluch. Mide dledhatwa dstar muka hudronawo dsemlyluch, dkityo iarmalto emi uinchiraytayduch hothi.

Urhoyo: Wwayyy gedi way, lumede dearili. Mulebo kummat? Schubkono ęalumede dsemli. Ahuni urabohat, hauli iduch dnoschakna.

Bether mednschekke hdode krele umalko lukascho umbarchenne hamhdode. Umalko merle:

Ninvoyo. Itawwutho duahunano didi tau medidiyo. Itawwutho dono semlile bdaynowa, udide mihubo dlebe dlaffeh.

Schauho yaume uschauho lalye lo batel umuklo uschtoyo uuraktho. Biharayto mtele luurhoyo i emoste lgabruhe ufayischi hannk uuahunayde uninvoyo bhubo ubahunutho hamhdode hul liharayto dahayaththe.

Uyurchi ahaye daschomuḡe

Glossar

Afoyo	Bäcker
Kusro	Schloß, Palast
Ardichlo	Architekt
Lahmo yaumono	tägliches Brot
Bamoscho	Mensch
Mamlo	Gespräch, Sprache, Rede
Benyono	Bau, Gebäude
Markabtho	Kutsche
Beth mademko	Hotel
Mautbo	Residenz,
Beth saubo	Universität, Hochschule
Mchirto	Verlobte
bnele	er hat gebaut
Medyoro	Etage, Stockwerk
dmawde	sich zu bedanken
Meskino	arm, armer Mensch
dsobe Moho	so Gott es will
Meskinutho	Armut
Egartho, (Pl. Egrotho)	Brief, Briefe
Metulothoch	für dich
Eschtu	flieber
Mtanyono	Erzähler, Redner
Faloho	Arbeiter, Beschäftigter
Mzamanne	sie haben eingeladen
Fschiko	leicht
Nahiro	klug, gescheit
Fschito	einfach, ungebildet, naiv
Nesche	Frauen

Foso	Erlaubnis
Noturo	Wächter
Fulhono	Arbeit, Beschäftigung
Reschwono	Sattel
Gabro	Mann
Sbartho	Überraschung, frohe Botschaft
Hasko	schwer, schwierig
Hatiro	reich, reicher Mensch
Schroro	wahr, Wahrheit
Hudrono	Hilfe
Schudoyo	Versprechen
Hule haye lahathire	(Redensart) gestorben
Semdo	Tasche
Ikariho	Familie
Snikutho	Bedarf
Kaschiro	fleißig
Star	außer
Kbar	vielleicht
Thaubo	Stoffrolle
Keloyto	Zimmer
Tnono	Zigarette, Tabak
Keryono	lesen, Lesung, Studium
Tobutho	Güte
Ketle kuschto	er hat Recht
Uzabnawo	dann, also
Kothubo	Schreiber, Sekräter
Zabno	Zeit
Kurnitho	Ecke
Zmmutho	Einladung
Kuschto	Recht
Zuze	Geld

Attho !sprich Attho statt Athto = Frau

Schlomo aḡmuchi !statt schlomo aḡluch = Sei gegrüßt

Schomuḡe! statt schamuḡe = Hörer

Kummasch Sorry! Uns fehlt leider das syrische Wort dafür

Hasra Sorry! Uns fehlt leider das syrische Wort dafür

Für weitere Anregungen sind wir sehr dankbar.

Musa Mesut

Mısbaha

Kıtwa u latwa; Kıtwa bżabno d'Harun Reşit, u hakomo d'Bıġdud hıtho armalto bıtre naġime. Athi şato hawi balbala. U Malko mofakle amro: U ġamo gerek bıtır mu twoġo du yawmo hav mokuth bahro u mofik hus. U dalolo qarıch caġda caġda ġama davriyet u qrele u amro du Malko.

İ armalto şuġlowa biwalaye hul ġasriye. İnaka duġrowa mu şuġlo, şuklowa muklo mu bazar lacan ela u la naġimeytha. Bıthır mu amro d'Harun Reşit mıschoriwa u basar hış mekım dnıfko i armalto mu şuġlo. Mawcha daġiro i armalto u yawmawo dlo muklo lu beyto. Bu beyto mokathla nuro lacan dsey-mo çorba u meşliyowa anaġime dbochinwa. A davriyet hzalle kameyto i nuro u bıthır şamiġi u kolo ġalyo di armalto u athın su beyto:

- Ma lo şamiġat u amro d'Harun Reşit?

İ pire:

- Bele!

Ha asker

- Kay lık saymat bu amraythe?

İ pire:

- U halife rişe basimoyo. Lihzele kafno. Ono koşuġlono hul ġasriye. Bazar bıthır mu twoġo du yawmo leyt. Adyawma lıkadirono şuklono muklo lacan lanaġimeythi. Gımhatranne çorba lacan duchli u sawġi.

U asker:

- Bele dısaymat kalabalık. U malko gımıġbın.

İ pire:

- Oooo! Trothe u malko mokıl anaġimeythi.

Í davriya azza mahkela i kathiye lu malko. Der yawmo dağiro i pire nakach-reto mu şuğlo dlo muklo lu bayto. Sımla nuro lacan dimhazro çorba. Í dsvrixe hízela i nuro u athyo si armalto.

- Pire! Pire! Ma loşamiğat u amro d'Harun Reşit?

Í pire:

- Haka kothuğ Harun Reşit dıktne anağimeythi kafine, trothe mokıl u mahdınne!

Bıthır mu qabro di armalto azza i davriye u mırıla i jğaliye dmırıla i pire lu malko. U Mıako mıftakarle işmo u kayım ğami davriya azze si pire. U Malko:

- Pire! Ma loşamiğat u amro d'Harun Reşit?

Í pire:

- Anağimeythi kafinene. Ono koşuğlono hul ğasriye. Kithyono bıthır mu twoğo du yawmo lu beyto. Bu zabnawo kowe o pazar sıiro...

U malko huwlela tre tımthe d'lachmo u mızbaha. U Malko li pire:

- Mobıl i mısabaha lu dalolo. Hiye tromzabın i mısabaha bhamşı dinore. Bazuze dothe şuklat muklo lacan lanağimeythach. Bele hawsaymat hıs. Dlo ğımğanıt u halife.

Í pire dğela ğalabe lu zlam. Í Oasriyayo huwla lahmo u lazurkeyto¹ la nağimeytha. Safrayto aza su dalolo u hulale i mızbaha lacan dimzabanla. U dalolo azze u athi bgawe di valaye hul ha saraf hzele hano. Krele lside u mırle.

- Havo mınyo dbıthuch?

U dalolo:

- Mısabaha!

U sarofu:

- Meyko midoluch? Dıthuchyo?...

¹ Kmaho u hilyonitho kmichalti bıchthothe

U dalolo:

- Lo latyo dithi. Mehtho pire armalto midoli. Gumzabannola!...

U sarofu:

- Ma lo hiya gnovo gnivola. I misbaha dbabiwa. Dayim muštağewa eba. Manyo i pire?..

U dalolo zayığ u mirle işme di pire u i cağda dkoyutwo. U sarofu azele ğamaasker, mazbatle i pire. Hiye tible ma asker dktuği ithe di pire ğal dıgnıwla i misbahaythe. I cezase obınwa mekim be devlet dhıkmowa i tayutho la ganowe. ğal kıtwa i pire armalto ktuğe sawa irabtho medarbe di itho. A asker tralle i pire hawar hawar dita tamo u dağiri. U sarofu mkafele tre suhthe, seyidded u mirle alle:

- Mhayseli mede antika. Hwayili suhthe u filğina a zuze dımtiyo i misbaha ben litloho.

A seyidded makballe u amro du sarofu. Hırre tawo bi misbaha lacan suchthi u dımmi: "E kuthğina i misbahathe! Du babo du sarofoyo! Achna hzelan ağme!"

/alu barbar di pire atho i davriye d'ğasriye:

- Pire, pire! Hakka kımminalach dıseymat hus! Lo komasithat. Kayo lo kosaymat bu maro du halife?

I pire:

- Aloho machrıw u şuğlo du halifa. Anağimaythi man gumokalle! Sawğı kay gtiğe?...

Azza i davriya u maşmağla u halife. U halife u i davriya athun si pire. U halife li pire:

- Pire kay lo kosaymat bu amro du halife! Ma lo huvli elach athıml mızbaha lacan dımbabnatla u towelach zuze!

I pire trela mu barbar u hırla afele du zlam:

- Aloho lo toreluch! Aloho mahriw şuğluch! Hawara yade hawara! Ma lo me-fothuch gtiğe sawği. U sarofu hzele i mısbaħa dhuwluchli biħe du dalolo.

Omur hathe dithiyo u athi ġama asker. Hinnik ktığe sawği. İ mısbaħa gniwtowa.

İ armalto mhawarla ġalu halife:

- Eluch gniwoluch! Garak savğuch mıktagwa lo dithi! Hawara yade hawara! Fayişono dlo sawğol!

U halife mşawış:

- Sawğach!...

İ pire:

- Eeee! ma lo ha dgoniw komıktığ ithe. Bele ġal kıtweyno ono armalto ktığe sawği.

U halife:

- Kley! Ğhozina lu kewo darmono! Midlach hate a tarte tlamthani u lcharulach!

Hawi safrayto kralle u sarofu su halife. U halife

- Mar hozina mun sımıuch bi pire?

U sarofu:

- İ mısbaħa dithi dbabiyo!...

U halife:

- Dbabuuuuch!...

U sarofu:

- İ mısbaħa d'hzeli ġamu dalolo u maleyħiyo, midoli! Kıtli suħthethte! Evlada dresule, seyide muzarğo dimhammad. Hınık hozınwala biħe dbabi.

U halife:

- Hawcha!... Kray a suħthethuch doħın larke. Hozina miğğolina ağmayye!...

Hazirene?...

U sarofu

- E, hazirene!

U halife:

- Krayyın, troħın!

U halife kıtweyle şwağ mısbahat me ha renk u meha şıkil. Mahtile tahte du dawşakeythe. Krele u suhtho kamoyo u mırlele:

- Seyid, ğal garĝo dbabuch u dıhammad dlo dımdaklat. Hayko hzeluch i mısbaħa du sarofu?

U suhtho kamoyo:

- Haymın ono u babo du sarofu mırhofwana. Kunaka hozeweyno i mısbaħa bithe du babo. Moyadweyna lithi. I gulukeytha yaraktowa.

U halifa çikle ithe tahte du dowşek u mofakle htho mısbaħa. Mahwiyoie lu suchtho:

- Hateyo i mısbaħa? Hırıa tawo!...

U suhtho kamoyo:

- Bele hatheyo! Boneweynola! Tlıth u tlethi kefe kıtla!... Bonenanne?...

U halife

- Dıbğat bney.

U suhtho bnele a kefe u hırle kalın 33 kefe. Fsih u mırle lu halifa.

- Qıd mırli! Kıtla 33 kefe!

Bıthır mawo athi u suhtho hreno. Hiyethte şıthle qdu kamoyo uymele di mısbaħa dkıtyo du babo du sarofu.

U halifa lu sarofu u la suhthe:

- Kalın şwağ mısbahat. Mnakayyo dıthchu!...

A şwağ mısbahat me ğayni huto u ğayni renkweyne. Lo u sarofu u lo atre suhthe kadiri dımnaki htho.

U halifa:

- Kayo lo qıthğıtu dıthchu?...

A tlotho:

- Ko mıjbohi lihthothe!...

U halife kayim li raġlo u krele lu calodo. Makdaġle karġe da tlotho. Bġayni yawmo mofakle u halifa amro lacan dmiktig karġe dkuł seyid dkowe bibuġdud! A asker nafike la caġdad u ktigē karġe dkuł seyid d'hzale. Tlethi mine lwışe cule chdakāse suryoye u nafiki mi walaye. U hailfa azze huwle i misbaha li pire, lacan dimzabnola u towela zuze.

Seyided athun, athun matun l'Hah. Fayiři hamšo yarche benasuryoye u sätiri tamo. Yawmo azin ġabiri lwarzo dha suryoyo achille jabaş mu warzo. A klofe u a buzarġe mhalkinne su bayto du moro du warzo. Safrayto kızue u moro lu warzu u kohoze be min sim bajabaşaythe. Bu řop ko mote lu bayto du ci-raneythe. Tamo konofik kale u ko kutli řawġo zlame miħthothe. A sayidad kayimi u azin lbe cuman. Aloho mahrim u baythathe, mikřoġi mi arġathe. Qıdkitna achna harke mhacır bi davlathe, makbale i aşırto a sayided mhacır. Fayiři tamo.

Foyış lebeychu basimo.

Musa Mesut

Serhano

Serha.10 kitweyle seyfo, rimcho u sisyo. Dayim korachwa me walaye lwalaye. Tinoşe li mochewa bela dithe ebe.

Yawmo mati lwalaye u huwle afto kume di walaye ġal hawiwa ġasriye. Yatrw ştele ciġara tarte, haka kitweyle muklo achile u sisyeythethe reġele side. Bithir mu muklo damich. Ġal kolo ġeloyo machusle u hirle kalin tre zlame kokolin kume.

A zlame dathin mothaġe ruchayye: Cha omur ono Chawnaz u uchreno Sternaz'yo. Atre achunoneweyne. Hiyeste murle dkityo işme Serhano.

Atre achunone mirre:

- Achnaste chtothuch dlo piratna u kizzano me wilaye lwilaye. Dibġat howina achunone.

Hawcha hrwe destebrathiye lichthothe u hawin achunone. Atlotho kayimi Ġamıġthothe u azin liwalaye. Tamo azin se pire arnaltou tlibbe mina towin thayfe ela. 1 pire chwela a tlotho lubeyteytha. Yatiwi, li sofra lacan duchli. Jınk ġali sofra athyo htho seyrek ġali kowo di goro msaġarla alle u rikla aġlayye.

Serhano kehiroyo mşayele mi pire:

- Kayo hathe komsaġrolan?

1 pire:

- Aman dlo chis. Hathe kizza kulyawmo lbeyto komsaġro u ko rayko ġala hathire.

Serhano:

- Kay lo kımmitilla me de?

ı pire:

- Tinoş lo ko kodir aĝla! Ğalumamro kito ha işme Serhano. Dlo hiye kodir aĝla kadir! Dlo tinoşe chrene laybe aĝla.

Ğalumamrano kayım Serhano, midle u seyfeythe lithe u şrele bithre di seyreke. Mhalakle bithra, ha harke ha tamo çikole bijgafta. ı sereke zaĝiĝo ĝalabe me Serhano u sımia towbe tnakahretto d haw reyke ĝalbarnoşe u msaĝralle. Mawcha tıryole serchano saĝ. Bithır mu yawmawo tinoşe biyarĝathe haw chzele i seyrekayo drikla u msaĝarla.

U Gziro di walaye şamuĝ u medano u krele atlotho achunone lside u mirle:

- Sagi tawdi! Sagi tawdi eluch! Gerek hattat Serchano dkummi?

Serchano:

- İşmi Serchano yo.

U Gziro:

- Ğaferin, Ğaferin eluch. Gımbarachno adyawma i bartheythi aĝluch.

U Serchano sfich lu mede dobiĝ soyım u gziro. Bele mbarachle i bartho lo aĝle bele ĝalu achuno Sternaz.

U yawmawo hawi miştutho. Deryawmo kayım Serhano u Chawnaz lacan dızın lu darbathe. Serchano mirlo lu achuno

Sternaz:

- Midluch iĝisakyatathe u macheta bsawĝuch. inaka dmichoso i ĝisaktho ĝal sawĝuch itach kalan bısınkuto. ituch buşopeythan.

Glozamlan hate.

Sternaz fayış tamo. Atre chrene nafiki lu darbo u matın lwalaye chreto. Hawın thayfe darmalto bha naĝimo. Yatiwi lumuklo. Ğali sofru

latwa maye, Serhano:

- Yade sahina!

ı pire:

- Latlan maye!

Serhano:

- Kay!

ı pire:

- Kitlan maye bele ha dewo ko zobatte. Tinoşe lo ko kodir aġle.

Serhano:

- Edarbo komdabritu dlo maye?

ı pire:

- Kul dnuksi amaye kızın ġasriye 10 zleme su dewo. Ko gurşi pişk. Ucha dnofakle u pişk gizze su dewo. inak dbode u dewo bu muklo, kodore

mamaye. U ġamo kothin samaye chayire u komolen a sefokathe hul matim u dewo u mukleythe. Adyawma u dawro du abraythiyo!...

Serhano Imakbele dize u abro di pire di armalto. Kayım li raġlo u aze lsi jagafte dkowewa u dewo. inak u dewo hzele Serhano

nafik lacan dochelo. Serhano mudle u seyfeythe lithe u mchele bu dewo. Mu yawmaw hul uġdu lınakisi a maye kum danoşe diwalayayo.

Anoşe tamo sfichi ġalabe. U Malko şamiġ u mede dsimle Serhano u krele atre achunone side. Hiyeste abıġ dobe ibarthaythe l Serhano. Serhano Imakbele u medano, bele mbarachle i bartho du Malko ġal u achuno Chawnaz. Bithir mi miştutho kayım Serhano li raġlo lacan dize u murle lu achuno.

- Kal ġisaktho. inaka dmichoso ġal ithuch itaġ katli snikutho eluch. Dlokloyo mid u şopeythi u ituch bithri bithri.

Serchano Ylalayo u yawmo u mati lwalaye harıwto. Başukone kitwa lo noşe u lo sawal. Hzele b kusro rachuko dechono rafyo u mhalachle lfatamo.

ı naka dmati lsu kusro mchlachla htho kaçıke rucha ġal Serhano u murla:

- Bşayno athat Serchano. Ğbar chayifo lu kusro.

Serchano mşawış:

- Meyko kutġat dkıtyo işmi Serhano?

ı keçıke:

- Dlowatwa Serhano lo ġmiçokatwa bi walaye harıwtathe!...

Serhano nachit mu sisyo u hawi thayfo li kaçıke. Ğal u muklo machkela i kathiye.

- Kito ġasro ġafde. Achulle u sawal u anoşe diwalaye.

Sehano:

- Kayo lachille hate?

1 keçike:

- Kothin kume du tarġo u kimmu "Fitirtach mitirsag" Ono komifkono sawġi u komaysila hul ha bithre

duchreno dnifli ġaliyarġo. Bele adlalyo dothin dneydi u recheythuch gidorin u beyto aġlayna.

Serhano:

- Maşır aġli!

1 keçike:

- Towat gawro chatkimmu latyo zachbo. Tolat ruchuch kume du tarġo, machtat aġluch şeno. Kul ġafde dothe

dmoyus savġi kutġat karġe. U haroyo kitle şawġo karġe. Gı kutġat iştto mine gitorat ha. Dkutġat uchrenoste gduġri achreneste ldukt hayye. Mawcha sim

dikka lacan lmiktġ u karġo haroyo. Bithir dktutġat a iştto karġe gitowe u ġafdo barnoşo u gidomarluh: "Gaboro gabor! Nfakli lu şuko!" Hatustas gumadġirat: "Kali!

Safro nfak lu meydan" Bu şer dreyye u henu ktaġ u karġo hrenoste.

Hawi ġasriye u athin a ġafde. Ha bithre du chreno ġabiri lu kusro lacan dmaysi i sawġo di kaçike. Serhano ktıġle u karġ du ġafdo dġabir ltamo. Bi charayto athi u

ġafdo dktitweyle şawġo karġe. Serhano ktıġle iştto minne u trele ha. U ġafdo krele Serhano lo şer chat mirwayla i kaçike. Sehano makbele u medano. Dersafro kayimi atre lichthothe. Serhano mhele ruch bu ġafdo drele li yarġo. Midle u sayfeythe lithe u ktıġle u karġo haroyo.

Tamo murla 1 keçike:

- Emo u abro lıġmalikina. Hotho u achunothte latyo şafiro. Inakayo howina attho u gawro.

Serhano makbele u medano u hawin bu yawmawo attho u gawro.

Fayışı tlotho yarche gawire. 1 Stire dktıyo i pire d'Serhano msawarla sirta ġal

dismale u huwla l'Serhano. Yawmo kodoğır Serhano mu neçir konflo i dismale lmaye chayire. Ha greğo du malko d'Urhoy kochoze i dismale komaydla u ko machwela lu abro du malko dkitwe nchiroyo. U abro du malko mağcable i sirto ġalabe u mşayeie ġali marto di sirto. Htho grağto midithe uthğowa i marto u mirla u medano ele. Kayım u abro du malko ġam 100 askare azın li walaye dkwewwa Serhano ġam Stire. Bhila çıkke Serhano bkum chayoro u mahzamme i Stire.

İnaka dnafil Serhano bu kum hisi a ġisakyothe da achunoneythe ġal sawğayye. Kayimi u athın bu şop d'Serhano. Athın u athın matn liwalaye. Machlasse u achunathe.

Rawichı atlotho ġalasisyathe u azın bithre du abro du malko: Matınne kum u tarğo d'Urhoy u hcımmane. Kul achuno ktile tlethi askare. A ġasro u abro du malko dfayışı mahzamme l'Urhoy.

U Malko şamığ u medano u hıcmle ġam askerythe ġal la tlotho achunone. Atlotho achunone machurre adme chdamaye. Tlotho yawme u tlotho lalye komochun bichthothe. Kulch achuno ktile tlothalfö askare chrene. Bi harayto ktile Serhano u malko u uabraythe. Hawcha matn u Serhano u i Stire.

Hinnik ko ġayışı fsichoye hatu fuşu bşeyno.

Eine Geschichte von Mirza Atug

Übersetzt aus dem Türkischen von Jutta Schmale-Özbey

SARA

Wie alle jungen Mädchen des Dorfes heiratete auch Sara bereits in jungen Jahren. Sie war etwas größer als mittelgroß, und mit ihrem zu Zöpfen geflochtenen schwarzen Haar, das unter dem Kopftuch hervorschaute, eine sympathische und attraktive Frau. Sara ... ihre schwarzen Augen sprühten unter ihren schwarzen Wimpern voller Leben und waren gleichzeitig scheu wie die eines Rehs. Wenn sie ihren Mann ansah, verwandelte sich dieses Strahlen in eine Quelle reinen Lichts. Sie liebte ihren Mann und war glücklich mit ihm.

Vier Kinder gebar sie ihm, eines nach dem anderen. Voller-Liebe umarmte sie ihre Kinder. Wenn sie ihre Wiege schaukelte, sang sie ihnen die schönsten Kinderlieder vor.

Welch schöne Worte du für sie findest. Ach, wenn du doch auch für mich so schöne Lieder singen würdest, zog ihr Mann sie manchmal auf. Warum soll ich nicht für dich singen", antwortete sie mit feinem Lächeln. Aber bei diesem Lächeln blieb es. Nie sang sie für ihren Mann.

Doch das Strahlen in den Augen der Schönen sollte nicht von Dauer sein. Ohne daß das vierte Kind seinen Vater kennengelernt hätte, verlor sie ihrem Mann. Sie war 25 Jahre alt, und ihre Ehe war nie vor einem Standesamt bestätigt worden. Welche Möglichkeiten bleiben einer jungen Witwe mit vier Kindern im Dorf schon? Entweder kann sie wieder heiraten, das heißt, zu einem anderen Mann gehen, oder ... Sara entschied sich für dieses "oder", für den schwierigeren Weg. Sie heiratete nicht noch einmal. Sara ließ sich nicht einschüchtern, sie gab sich selbst nicht auf. Ihr war klar, daß das Leben sie härter anpacken würde. Im Mittelpunkt ihres Lebens standen nun ihre Kinder. Ihr eigenes Glück war ihr wie im Hals abgeschnürt, sie würde alles tun, damit ihre Kinder leben konnten. Von jetzt an beurteilte sie alles danach, ob es gut

für ihre Kinder war. Alles richtete sie nach ihren Kindern, auf die Zukunft ihrer Kinder aus.

Es ist keine leichte Arbeit, auf dem gewölbten Tandır-Blech Brot zu backen, genauer gesagt, den Teig mit Schwung auf das Tandır zu werfen. Seit langem war Sara hierbei eine wahre Meisterin. Jetzt wurde diese Arbeit für sie zum Broterwerb. Daher arbeitete sie mit noch mehr Eifer und Sorgfalt. Das Brot auf das heiße Tandır-Blech zu werfen und später wieder abzulösen, erforderte großes Können. Die Hitze des Tandırs war im Winter angenehm, doch im Sommer brachte die Hitze selbst den Teufel um. Ihr ganzer Körper troff von Schweiß, und ihre Wangen waren hochrot erhitzt.

Als Lohn für jeden Backgang erhielt sie ein Brot. Wenn trotz aller Sorgfalt einmal ein Brot herunterfiel, nahm sie es als den Anteil, der ihr als Brotbäckerin zustand - ein angebranntes, staubiges Brot. Sie hatte Angst, dafür einen Verweis zu bekommen. Doch ihr Ziel war es zu verhindern, daß einer anderen das Brotbacken übertragen wurde.

Ihren ältesten Sohn Tuma gab sie zu seinem Onkel. Auf diese Art und Weise hatte sie einen Esser weniger, und gleichzeitig konnte Tuma etwas lernen. So würde er auf das Leben vorbereitet werden. Das Hüten der Zicklein und Lämmer war seine Lehrzeit als Schäfer.

Der kleine Tuma lief barfuß hinter den Lämmern und Zicklein her, denn er hatte keine Schuhe. Wenn ein völlig unbändiges Zicklein plötzlich Bocksprünge vollführte und zu rennen begann, folgten sogleich die anderen Zicklein und Lämmer. Doch er wurde nicht müde, hinter den kleinen Rackern herzulaufen. Ganz im Gegenteil erfüllte es sein kleines Herz mit Glück. Diese schönen Geschöpfe waren für ihn nichts anderes als Spielkameraden. Wenn sie rannten, rannte er auch, wenn sie stehen blieben, blieb auch er stehen. Wenn er mit ihnen nicht mithalten konnte, war er traurig. Doch mit der Zeit gelang es ihm, sie einzuholen und sogar, ihnen den Weg abzuschneiden, bevor sie noch losgelaufen waren. Diesen Augenblick paßte er so genau ab, daß sie gleichzeitig losliefen. Sie waren Spielkameraden, von denen der eine oder andere manchmal zum Spielverderber wurde. Trotz allem war er sehr glücklich mit ihnen. Das Glück seines kleinen Herzens spiegelte sich in seinem lächelnden Gesicht wieder.

Die Ungezogenheiten seiner Spielkameraden gingen vorüber, und sie wuchsen gemeinsam heran. Währenddessen wuchsen auch Tumas Fußnägel mehr als nach. Nachts begannen die Schmerzen, der Fußnagel fiel ab, oder ein Zeh war

gebrochen. Doch seine Fußsohlen schmerzten nicht mehr wie früher. Es bildeten sich Hornhaut und Schwelen an seinen Fußsohlen, die immer dicker wurden. An einigen Stellen waren seine Sohlen trocken geworden und aufgesprungen wie ausgedörrte, und fruchtbare Erdschoße. Schwelen bedeckten seine ganze Fußsohle, und nicht mehr jeder Dorn drang in seinen Fuß ein, konnte nicht mehr eindringen.

Man kann nicht sagen, daß er all dieses nur auf sich nahm, um etwas Brot für seine Geschwister Zu verdienen. Auch wenn kaum von Kindheit die Rede sein kann, so war es doch eine Art, seine Kindheit zu erleben.

Mit der Zeit brachte er es bei seiner Arbeit zur Meisterschaft. Doch sollte er immer nur diesen Beruf ausüben? Wie lange sollte er noch als Hirte arbeiten? Er wußte es nicht. Doch seine Mutter sagte ihm, er müsse noch einige Jahre durchhalten. So wurde er immer älter. "Du bist schon fast vierzehn. Die Zeit vergeht", sagte seine Mutter. Schon immer war es den Armen schwergefallen, das Geld für die Hochzeit, die Morgengabe für die Braut, zusammenzubringen. Aber hat man jemals einen gesehen, dem es gelungen ist, als Hirte das Brautgeld zusammenzusparen? Es war, als ob die Zeit stehenblieb. Nicht in Monaten, in Jahren wurde die Zeit gemessen, und das, was in einem Jahr verdient wurde, war kaum mehr als nichts. Armer Tuma. Schließlich wurde erwogen, ihn von seinen Lämmern und Zicklein zu trennen, damit er das Brautgeld verdiene.

So wurden seine Träume in Ketten gelegt. Mindestens ebensoviel wie seine Mutter machte sich sein Onkel Paulus darüber Gedanken. Er fühlte sich gegenüber Sara in einer ganz unangenehmen Lage. Es war nicht nur eine moralische und menschliche Verantwortung, für die Kinder seines verstorbenen älteren Bruders zu sorgen und ihnen eine Zukunft zu eröffnen, es war auch eine gesellschaftliche Verpflichtung. Was sollte er machen, der arme Mann? Sechs eigene Kinder und die über ihnen hereingebrochene Armut hatten ihm die Hände gebunden. Er hatte das Gefühl, all dies nicht länger ertragen zu können, und so sagte er eines Morgens zu seiner Frau:

"Ich gehe zu den Schmugglern. Du weißt, daß das mit großen Gefahren verbunden ist. Vielleicht komme ich nicht wieder. Du bist die Mutter meiner Kinder, ich brauche dein Einverständnis."

Seine Frau antwortete: "Ich weiß, was dich dazu getrieben hat, und ich kann dir weder ja noch nein sagen. Du mußt tun, was du für richtig hältst."

Palaus wollte nach Syrien gehen. Dort wollte er Waren kaufen und über die Grenze bringen. Als er ging, nahm er all seine Ersparnisse und darüber hinaus an geborgtem Geld mit, was er nur kriegen konnte. Er wollte dabei helfen, die Herden von anderen hinüberzubringen, um auch damit noch etwas Geld zu verdienen. All das hatte er sich tausendmal durch den Kopf gehen lassen, er hatte hin- und hergerechnet und das Abenteuer des Schmuggelns durch Zahlen eingegrenzt. Je mehr Geld er verdienen würde, desto größer wurden auch die Gefahren.

Der Grenzübergang erfolgte so, wie sie es geplant hatten. Doch bei der Rückkehr war es nicht so. Als sie an die Grenzen des Dorfes kamen, wurden sie von Gendarmen aufgehalten. Da sie von der Gendarmeriewache im Dorf waren, konnten sie die drei Schmuggler vom Ansehen und mit Namen, und sie verlangten ihren Anteil, wie auch sonst immer. Man setzte sich zum Handeln nieder. Einer der Gendarmen sollte bald versetzt werden, und vielleicht war es der Gedanke, daß dies seine letzte Aktion dieser Art war, der ihn dazu trieb, mehr als sonst zu verlangen. Es war Paulus, der sich am meisten dagegen wandte, denn die Rechnung in seinem Kopf wurde durch diese Forderung völlig umgestoßen. Sie konnten sich nicht handelseinig werden, und es kam zu einer tätlichen Auseinandersetzung. Dabei wurde auf beide Gendarmen geschossen. Eilig suchten die Schmuggler das Weite.

Da der Tatort nicht weit von der Gendarmeriewache entfernt war, kam ein Wachtmeister mit drei Soldaten bereits eine halbe Stunde später dort an. Einer der Gendarmen war sofort gestorben, der andere lag verletzt am Boden. Als der Wachtmeister sah, daß der verletzte Soldat noch in der Lage war zu sprechen, befahl er den Soldaten, sofort die Spuren der flüchtigen Schmuggler zu verfolgen. Er selbst wollte hinter ihnen herkommen. Dann ging er zu dem verletzten Soldaten. Behutsam stützte er seinen Kopf mit der Hand ab. Als die sich entfernenden Soldaten sich umschaute, sahen sie, daß der Wachtmeister mit seinem verletzten Kameraden sprach. Die drei Soldaten waren noch nicht weit gekommen, als sie plötzlich hinter sich einen Schuß hörten. Der Schuß kam

von der Stelle, an welcher der Wachtmeister zurückgeblieben war. Schnell eilten sie zurück. Doch der Wachtmeister kam ihnen bereits entgegen. Durch

Handzeichen gab er ihnen zu verstehen, es sei nichts geschehen, und so blieben sie stehen, wo sie waren. Der Wachtmeister kam zu ihnen und sagte, der verletzte Soldat sei auch gestorben. Zwei von diesen drei Soldaten sprachen weder in diesem Augenblick noch jemals sonst in ihrem ganzen Leben von dem Schuß den sie gehört hatten. Sie nahmen es als Geheimnis mit sich. Kein Geheimnis war dagegen die Quelle des Geldes, das sie mitnahmen und manchmal handelte es sich dabei um ein kleines Vermögen.

Genauer gesagt, es war ein Geheimnis, das jeder kannte. Diesmal hatte es nicht geklappt. Der Gefreite Durmuş, der seiner Armut ein Ende setzen wollte und bereits beträchtliche Ersparnisse bei einem der Dorfbewohner hinterlegt hatte, würde sein Geld nicht mehr abholen und mit sich fortnehmen können.

Seine Familie war so arm, daß sie nicht einmal seinen Leichnam abholten. So wurden beide im Garten der Wache, begraben. Später wurde dort für sie ein Grabmal mit gewölbter Kuppel errichtet.

Die Ermordung der beiden Gendarmen war ein schwerwiegendes Verbrechen. Unter den Dorfbewohnern griff die Angst um sich. Sie ging im Dorf um und äußerte sich in den gespannten und verkrampften Bewegungen der Dorfbewohner. Sie kamen nicht mehr zur Ruhe. Sie malten sich aus, was ihnen passieren könnte, und suchten nach Wegen, um dies zu verhindern. Es war wie ein stummes Gespräch. Niemand machte den Mund auf, keiner brachte ein Wort hervor. Fragend und forschend blickte sie sich in die Augen, und ihr Blick wanderte über Gesichter, in denen die Angst wohnte. Die drückende Atmosphäre, die über dem Dorf lag, griff auch auf die Hunde über, die ununterbrochen bellten.

Doch schließlich brach der Bann. Auf Befehl des Wachtmeisters wurden alle Dorfbewohner im Hof der Wache Zusammengetrieben. Auf ihren Gesichtern zeichneten sich

Angst und Unsicherheit ab, denn direkt gegenüber von der Stelle, an welcher sie dicht gedrängt standen, befanden sich drei Gasbehälter. Die Bewohner der achtzig Häuser des Dorfes, im Hof der Gendarmeriewache versammelt - für eine Weile, in der die Zeit stillzustehen schien, stockte ihnen das Blut in den Adern. So ließ man sie warten. Die Zeit blieb stehen, ging nicht weiter...

Das Geräusch der sich öffnenden Tür der Wache durchbrach die Stille. Aller Augen waren auf den Kommandanten gerichtet, der in den Hof heraustrat. Der Kommandant legte seine ganze Kraft in seine Stimme und rief:

"Ich werde euch alle verbrennen.

Dann starrte er jedem Dorfbewohner einzeln ins Gesicht, als wollte er die Wirkung seiner Worte prüfen. Noch einmal rief er mit noch furchterregenderer und lauterer Stimme: "Ich werde euch alle verbrennen. Ihr Ehrlosen" Er verlor die Beherrschung und brüllte: "Ihr Hundesöhne. Ihr Ungläubigen."

Diese Worte wirkten auf die Soldaten wie das Zeichen zum Beginn. Mitleidlos begannen sie ohne Unterschied auf alles einzuschlagen, was sich in ihrer Nähe befand. Jeder Hieb mit dem Gewehrkolben zog eine weitere Woge nach sich. Schmerzensschreie erhoben sich zum Himmel, herzerreißende Schreie voller Angst und Schmerz

Unter Beleidigungen und Flüchen wurden alle Dorfbewohner geprügelt, ohne Rücksicht, ob alt oder jung, ob Frau oder Mann. Tritte, Stöße, Faustschläge, Kolbenhiebe, was ihnen in den Sinn kam, wohin sie auch trafen . .

Der Tod ihrer Kameraden hatte die Soldaten in Zorn und Angst versetzt, und ihre Rachegefühle arteten in wilde Raserei aus, die sie bei jedem Schlag eine tiefe Befriedigung verspüren ließ. Schließlich waren sie so erschöpft, daß sie nicht mehr zuschlagen konnten, und warfen sie einige Leute ins Gefängnis. Die anderen Dorfbewohner ließen sie frei.

Die Freigelassenen wußten nicht, wie ihnen geschah, und voller Ungewißheit darüber, was nun folgen würde, liefen sie, so schnell sie konnten, nach Hause. Sie verriegelten und verrammelten die Türen so hinter sich, als wollten sie sie nicht noch einmal öffnen.

Totenstille senkte sich auf das Dorf herab.

In dieser Nacht kam Paulus ins Dorf. Er holte seine Kinder und verschwand wieder. Später sollten die Dorfbewohner erfahren, daß sie nach Syrien und später in die Sowjetunion gegangen waren. Immer wieder sprachen die Dorfbewohner darüber, wie Paulus in jener Nacht ins Dorf gekommen war. Immer wieder wurde darüber diskutiert. Während einige seine Handlung für verrückt hielten, fanden andere seinen Mut richtig.

Doch das, was geschehen war, hatte auch Auswirkungen auf Sara und ihren Sohn Tuma. Zum einen blieb Tuma nun nichts anderes übrig, als weiterhin als Hirte zu arbeiten. Zum anderen mußte er bei seinen Geschwistern Vaters Stelle einnehmen. Trotz allem war der Onkel eine große Stütze für die Familie gewesen. Wie sollte es jetzt ohne den Onkel weitergehen? Tuma war unglücklich und betrübt. Er fühlte sich wie ein kleines Kind, das gerade erst laufen gelernt hat.

In jenem Sommer bekam seine Schwester Meryem die Krätze. Ebensowenig wie die anderen Dorfbewohner konnte Sara es sich leisten, ihr Kind zum Arzt zu bringen. Man hatte zwar von einem Arzt gehört, doch niemand hatte ihre bisher gesehen. Ihre Mutter versuchte nicht nur alles, was sie selbst wußte oder gehört hatte; auch kein Mittel, das die Nachbarn und andere Dorfbewohner kannten, blieb zur Behandlung ihrer Tochter unversucht.

Trotz aller Bemühungen wurden die Haare auf Meryems Kopf von Tag zu Tag schütterer, und ihr Kopf wurde kahl. Es kam der Tag, an welchem auf dem Kopf des vierzehnjährigen Mädchens nicht ein einziges Haar zurückgeblieben war. Der armen Meryem waren nicht einmal ihre Tagträume geblieben. In ihre Phantasien drangen glatzköpfige Riesen ein. Trotzdem wurde sie manchmal von ihren Geschwistern und einigen Dorfbewohnern beneidet, denn auf ihrem Kopf konnten die Läuse nicht mehr nisten.

Wenigstens von der Läuseplage war sie befreit. Außerdem wurden für Meryem nun weniger Seife und DDT* gebraucht.

Auch Saras Gesundheit verschlechterte sich. Sie erblindete langsam und konnte nur noch wenig sehen. Niemand weiß, ob dies am DDT, am Trachom oder am Schmutz lag.

Sara wurde älter, und ihre Kinder waren bereits herangewachsen. Keines von ihnen war verheiratet. Irgendwie besserte sich ihre Lage nicht weder die innere noch die äußere. Mühsam fristeten sie ihr Leben. Wenn man dazu Leben sagen konnte ...

Tuma arbeitete jetzt als Knecht bei einer Familie. Die Tochter wollte Tuma zum Manne, und weil auch der Bauer so eine ehrliche und fleißige Arbeitskraft nicht verlieren wollte, gab er ihm seine Tochter zur Frau. Meryem gaben sie

einem jungen Mann zur Frau, der Vaterlos und verwaist war wie sie selbst, und ebenso arm.

So kam die Reihe an Cercis, das dritte Kind. Sara konnte nicht länger für ihn sorgen. Sie sagte, er sei nun auf sich selbst gestellt, und strich ihm über den Kopf. Er mußte arbeiten, und so suchte er im Dorf nach einer Arbeit für sich. Die Dorfbewohner mochten die Familie, doch was sollten sie machen, wenn es keine Arbeit gab, so suchte Cercis in der benachbarten Dörfern Arbeit. Im Tur-Abdin wurden Hirten gesucht, und er wurde mit einem Aga einig. ohnehin war das Hüten der Tiere die einzige Arbeit, an die er gewöhnt war. Und weil er dabei mit seiner Hirtenflöte allein war, liebte er das Hirtendasein. Er verstand es, auf der Hirtenflöte zu spielen, nicht nur die langen und klagenden kurdischen Melodien, sondern auch Stücke, die er sich selbst ausgedacht hatte, spielte er mit großer Ausdruckskraft. Vielleicht wäre es richtiger zu sagen: er weinte auf seiner Hirtenflöte klagelieder. Mit geschlossenen Augen spielte er

endlos lange traurige Stücke. Manchmal entstieg seiner Flöte ein Seufzen, ein Schluchzen traurig wie ihr Leben.

Nachdem ein Jahr vergangen war, erbat Cercis von seinem Aga zwei Wochen Urlaub, um seine Familie besuchen zu können. Er war voller Vorfreude. Auf seinem Gesicht zeichnete sich die Zufriedenheit darüber ab, zu etwas nutze zu sein. Zwar lebte er in der Fremde, doch er hatte eine Arbeit. Er verdiente sein Geld, auch wenn es wenig war. Das war für seine Familie bestimmt. Vielleicht das nächste Mal "Vielleicht", dachte der zwanzigjährige junge Mann.

In den ersten drei Tagen verbrachte er die meiste Zeit zu Hause mit seiner Mutter und seinen Geschwistern. Als sie am vierten Tag früh am Morgen aufstanden, scherzte er mit seiner Mutter: "Ich komme aus der Fremde, und in die Fremde schickst du mich zurück." Auch wenn dies scherzhaft gemeint war, so gab es doch Sara einen Stich ins Herz. "Die verfluchte Armut", sagte sie bei sich.

Die Dorfbewohner beschäftigten keinen eigenen Kuhhirten. Jeden Tag übernahm es ein anderer von ihnen, die Kühe zu hüten. An jenem Tag war die Reihe an ihn gekommen. Cercis trieb die Tiere vor sich her, die auf dem Dorfplatz Zusammengetrieben worden waren, und ging mit ihnen fort.

In der Nacht hatte er sich entschlossen, die Tiere zu den Ardaşa-Höhlen genannt wurde. Dort gab es gutes Gras, und außerdem war die Gegend sehr schön. In der Fremde hatte er Heimweh danach gehabt.

Als er dort angekommen war, schaute er sich voller Freude um und seufzte tief auf. Als wenn er durch ein Fernglas schaute, so genau betrachtete er die Umgebung und nahm ihre Schönheit in sich auf.

Plötzlich vernahm er undeutliche Stimmen. Es mußten Hirten aus den Nachbardörfern in der Nähe sein.

Betrübt stellte er fest, daß er seine Hirtenflöte nicht mitgenommen hatte. Er betrachtete die Pflanzen und versuchte, auf Halmen zu blasen. So vertrieb er sich die Zeit.

Plötzlich vernahm er ein Geräusch, dann Stimmen und Geschrei. Die Hirten, die in der Nähe waren, schrien: "Hilfe, ein Dieb, Hilfe"

Ohne nachzudenken, stürmte Cercis wie der Wind in die Richtung los, aus der die Stimmen kamen. Die Schaf- und Kuhhirten versuchten, den Dieb einzukreisen. Cercis kam gerade rechtzeitig und nahm seinen Platz in dem Kreis ein, der sich um den Dieb schloß. Doch dann stürzte er vor, um als erster den Dieb zu fassen. Als dieser begriff, daß er in die Enge getrieben war, richtete er mit aller Wut, die Scham und Angst ihm verliehen, sein Gewehr auf Cercis. Doch dieser stürzte sich mit dem Mut und der Unbesonnenheit der Jugend auf ihn. Der Dieb zog den Abzug durch. Wie Dynamit in der Tiefe des Wassers, mit dem Geräusch einer explodierenden Bombe ging das Gewehr los, das auf Cercis Bauch gerichtet war. Wie ein Stück Fleisch fiel Cercis zu Boden. Das Geschloß war in seinen Bauch eingedrungen war, hatte seinen Rücken durchschlagen und war dort wieder ausgetreten. Brandgeruch erfüllte die Luft. In kurzer Zeit hatte das Blut seine Kleidung rot gefärbt.

Hilflos schauten die Hirten zu. Als der Dieb floh, war es alles andere als Angst, was in den Augen der Hirten lag, als sie ihm nachschauten. Doch die Achtung, die sie vor dem jungen Toten hatten, hielt sie dort fest, als wären sie angegallt. So standen sie lange Zeit regungslos und schweigsam.

Schließlich kam einer der Hirten auf den Gedanken, einen Esel herzubringen, dem sie den Leichnam aufladen wollten. Mit großer Achtung und Vorsicht hoben sie ihn auf die umgedrehten Satteltaschen und banden ihn sorgfältig fest. Einen schickten sie voraus, um im Dorf Bescheid zu sagen.

Am Eingang des Dorfes standen der Wachtmeister der Gendarmerie, Soldaten und der Gemeindevorsteher wie eine Abordnung, um den Leichnam zu erwarten. Die Dorfbewohner standen hinter ihnen.

Vorsichtig wurden die Leinen durchgeschnitten, mit denen der Leichnam an den Satteltaschen befestigt war. Die Satteltaschen waren rot von Blut. Cercis Augen standen offen, als ob er etwas sagen wollte. Als er für den Bericht untersucht wurde, versuchte jemand, seine Augen zu schließen. Eines ließ sich schließen, doch das andere widerstand allen Bemühungen.

Sara, gestützt von den Dorfbewohnern, wurde schwankend herbeigebracht. Ihre Augen waren fast blind. Sie konnte nicht unterscheiden, welches von den beiden blutbefleckten Bündeln am Boden der Leichnam ihres Sohnes war. Doch mit dem sicheren Gefühl einer Mutter warf sich die alte Frau über ihren toten Sohn und zog ihn an sich. Ihre Kleider, ihre Brust waren blutbefleckt. Ihre Hände waren rot vom Blut ihres Sohnes. Lange Zeit blieb sie so. Weder einer der Umstehenden noch sie selbst konnte etwas sagen. Schließlich

machten sie sie gewaltsam los. Cercis wurde der Erde übergeben. Doch seine Wunden blieben im Herzen seiner Mutter zurück.

Von Kopf bis Fuß war Sara ein Bild der Trauer. Ein Jahr war seit der Ermordung ihres Sohnes vergangen. Für den Jahrestag wurde Essen vorbereitet, wie es Sitte war.

"Plötzlich drang Wehklagen aus ihrem Haus: "Isa ist tot"

Diese trostlosen Worte taten kund, daß auch der jüngste Sohn der Familie gestorben war. Schmerz und Gram hatten dieses junge Herz in der Blüte seiner 18 Lebensjahre stillstehen lassen. Den Kopf an die Knie seiner Mutter gelehnt, hatte er sich aus dieser Welt verabschiedet.

Am selben Tag wurde der Leichnam der Erde übergeben. Das Essen, das zu Hause vorbereitet war, wurde zum Friedhof gebracht. Die Dorfbewohner aßen, als hätten sie den ganzen Tag noch nichts gegessen. Sie aßen alles bis zum letzten Krümel auf und doch hatten das Gefühl, niemals satt werden zu können.

Sara ließ nicht von ihren Wehklagen ab. Gleichzeitig stieß sie die schrillen Trillerschreie aus, die sonst als Ausdruck der Freude jede Dorfhochzeit begleiteten, und sie bat die jungen Mädchen, mit ihr ihre Stimmen zu erheben, denn so verlangte es die Tradition, wenn ein junger Mensch unverheiratet starb, ohne sein Leben gelebt zu haben.

Bald danach verlor Sara den Verstand und auch ihr Augenlicht. Aus ihren blinden Augen flossen Tränen wie ein Wasserfall, besonders dann, wenn die Klänge einer Hirtenflöte zu vernehmen waren. Auch wenn nicht er es war, der sie blies, so war es doch die gleiche klagende Melodie.

ARAMÄISCHE MÄRCHEN

Buchbesprechung, v. Shabo Talay, Heidelberg

WERNER ARNOLD: Aramäische Märchen, in der Reihe: Die Märchen der Weltliteratur, Eugen Diederichs Verlag, München 1994; 288 Seiten, 38,00 DM

In diesem Buch stellt der Semitist Dr. Werner Arnold¹ Geschichten zusammen, die er während seines zweijährigen Forschungsaufenthaltes in der zweiten Hälfte der achtziger Jahre in Syrien, in den drei Aramäerdörfern Malula, Bach'a und Dschubbadin aufgenommen hat. Es sind 59 Märchen und Geschichten, die man sich gewöhnlich bei der sog. Schahertha (saherta, Turoyo: shoruto, ġvate) erzählt. Arnold übersetzte die in "Neuwestaramäisch" auf Tonband aufgenommenen Geschichten in ein wohl jedem verständlichen Deutsch. Aramäische Märchensammlungen gibt es schon seit dem letzten Jahrhundert, auch aus dem Tur Abdin, jedoch sind sie fast ausschließlich für Fachleute bestimmt, so daß sie uns, den Suryoye (Aramäern und Assyern) schwer zugänglich sind². Das vorliegende Werk W. Arnolds stellt eine Ausnahme dar. Es ist für Leute bestimmt, die gerne Geschichten aus fremden Kulturen lesen möchten. Aber auch uns, unseren Jugendlichen und Kindern, die nur noch wenig oder kaum etwas von unserer Märchenkultur wissen, gibt diese Märchensammlung die Möglichkeit, sich ein Bild von unserer Märchenvielfalt zu machen. Vielen unseren Jugendlichen ist es nicht bewußt, daß unsere Kultur nicht nur aus Fußball und Folklore besteht, weil ihnen durch die Aktivitäten unserer Vereine fast nichts anderes vermittelt wird.

Dieses Märchenbuch, obwohl es ausschließlich Märchen aus dem "Westaramäischen" beinhaltet, ist für uns eine Schatzgrube, aus der wir schöpfen können, um Parallelitäten und Vergleiche mit den Geschichten und Märchen aus dem Tur Abdin zu ziehen. Denn viele dieser Geschichten sind uns auch aus unserer Heimat vertraut.

Ähnliche, manchmal sogar die gleichen Märchen erzählten sich unsere Eltern und Großeltern in den langen Winterabenden³, als es weder Radio, noch Fernseher gab. Heute jedoch haben wir kaum jemanden, der uns die alten Geschichten vermitteln könnte, nicht einmal unsere Alten sind in der Lage, sie uns zu erzählen. Der Fernseher hat die Abende des geselligen Beisammenseins ersetzt und uns eines wichtigen Kulturguts beraubt.

Unsere Kultur wurde über Jahrtausende größtenteils mündlich überliefert. Es wurden Geschichten erfunden, Märchen gebildet und weiter erzählt, bis in

die Gegenwart. Hier in Europa, wo wir nur wenig Kontakt zu unserer Jahrtausende alten Kultur pflegen können, geht uns langsam unsere Erzählkunst, und damit auch unsere Sprache verloren. Die Kinder hören immer weniger alte Wörter und Redewendungen, so daß sie sich nicht mehr im Aramäischen unterhalten können. Denn ein Ersatz für die Erzählungen in aramäischer Sprache wird den Nachkommen nicht geboten.

Neben den Märchen, die auch bei uns bekannt sind, enthält das Märchenbuch Arnolds eine große Anzahl von Geschichten aus dem alltäglichen Leben der Westaramäer. Dies hilft uns, die wir ja wenig oder fast keine Beziehungen zu ihnen pflegen, uns einen Einblick in den Lebensalltag der Malulis usw. zu verschaffen.

Sein Märchenbuch rundet W. Arnold mit einem Anhang ab. Darin gibt er dem Leser zwei Sprachproben und eine topographische Karte der Aramäerdörfer im Kalamona-Gebirge. Ferner ein Nachwort über die Geschichte des Aramäischen und der Aramäer in Kurzfassung. Zusätzlich folgen Bemerkungen zu allen Märchen, ein Glossar und eine Literaturliste, in der er die wichtigsten Arbeiten über das Aramäische und die Aramäer auflistet.

Ich würde mich freuen, wenn sich viele entscheiden würden, dieses Buch zu lesen. Es wäre gut, wenn unsere Gesellschaft sich von ihrer Lesemüdigkeit erholen würde, um einen Überblick über die eigene Geschichte und Kultur zu bekommen. Denn anstatt zu lesen, spielen unsere Alten Karten oder sitzen vor dem Fernseher und unsere Kinder und Jugendliche irren hinter Video- und Computerspielen her.

1) Weitere Veröffentlichungen W. Arnolds zum Neuwestaramäischen (Maclūla):

Das Neuwestaramäische. I. Texte aus Baxca. (= Semitica Viva Bd.4/I). Wiesbaden 1989.

Lehrbuch des Neuwestaramäischen (= Semitica Viva, Series Didactica Bd. I). Wiesbaden 1989.

Das Neuwestaramäische. V. Grammatik (= Semitica Viva Bd. 4/V). Wiesbaden 1990.

Das Neuwestaramäische II. Texte aus Gubbcaudin (= Semitica Viva Bd. 4/II). Wiesbaden 1991.

Das Neuwestaramäische. 111. Volkskundliche Texte aus Maclula (=Semitica Viva Bd. 4/111). Wiesbaden 1991.

Das Neuwestaramäische IV. Orale Literatur aus Maclula (=Semitica Viva Bd. 4/IV). Wiesbaden 1992.

Ein Wörterbuch ist in Vorbereitung.

2) Duval, R.: Les dialectes ne'o-araméens de Salamas. Textes sur l'état actuel de la Perse et contes populaires, publiés avec une traduction française. Paris 1883.

Prym, Eugen und Socin, Albert: Der neu-aramäische Dialekt des Tür Abdin. 2 Bde. Göttingen 1881.

Sachau, Eduard: Skizze des Fellichi-Dialekts von Mosul. Abhandlungen des Königlich-Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Berlin 1895.

Socin, Albert: Die neu-aramäischen Dialekte von Urmia bis Mosul. Texte und Übersetzung. Tübingen 1882.

Für das Aramäische aus dem Tür Abdin in der Gegenwart:

Jastrow, Otto: Lehrbuch der Turoyo-Sprache (= Semitica Viva, Series Didactica Bd. 2). Wiesbaden 1992.

Jastrow, Otto: Laut- und Formenlehre des neuaramäischen Dialekts von Midin im Tür Abdin (= Semitica Viva Bd. 9). 4. unveränderte Auflage, Wiesbaden 1993.

Ritter, Helmut: Türöyo. Die Volkssprache der syrischen Christen des Tür Abdin. A: Texte. Band I, Beirut 1967; Band II, Beirut 1969; Band III, Beirut 1971.

(Dieses Werk von H. Ritter enthält Märchen und Geschichten aus verschiedenen Dörfern des Tür Abdin in aramäischer Sprache mit einer deutschen Übersetzung auf ca. 2000 Seiten).

3) Eine genaue Beschreibung dieser Abende ist bei H. RITTER, Türöyo, Band III, S. 610 ff. zu lesen.

Dilber Gök

Schänge und Pänge

Es war, es war nicht, besser als Gott gab es nicht.

Es war einmal ein Hirt, der eine Schaf- und eine Ziegenherde hatte. Eines Tages verwerfen sich ein Schaf und eine Ziege. Nun standen sie dort. Da sagte das Schaf: "Machen wir ein abkommen. Der Jenige, der am meisten in diese Grube pinkelt, der findet zurück und der andere bleibt hier allein." Die Ziege stimmte nach einem Zögern zu und fing an. "Sie füllte gerade mal den Boden der Grube. Enttäuscht ging sie zur Seite. Nun war das Schaf an der Reihe. Das Schaf füllte die ganze Grube und ging zurück zur Herde. Die Ziege blieb nun ganz einsam in der Wildnis zurück. Nach langer Suche fand sie eine kleine Höhle und bekam dort zwei Zicklein. Die eine nannte sie Schänge und die andere Pänge. Da es in der Höhle nicht so sicher war, verbot die Ziegenmütter ihren Kindern rauszugehen oder jemanden die Tür zu öffnen. Und wenn die Mutter "Meine Schänge, meine Pänge, ich komme vom Grasen, ich aß Gras. Ich habe euch Milch mitgebracht, macht die Tür auf." öffneten die Ziegen die Tür, sonst nie. Der Wolf, der durch Zufall diesen hörte, merkte sich diese Worte. Am nächsten Morgen ging die Ziege wie gewohnt zum Grasen hinaus. Der Wolf schlich sich zur Höhle und sagte mit rauhen Stimme: "Meine Schänge, meine Pänge, ich komme vom Grasen, ich aß Gras. Ich habe euch Milch mitgebracht, macht die Tür auf." Da sprangen die Zieglein auf. Schänge sagte: "Ja, meine Mutter ist da. Laß uns aufmachen." Doch Pänge widersprach: "Nein, nicht aufmachen, daß ist der Wolf, hörst du denn nicht die rauhe Stimme?" Doch Schänge erwiderte: "Meine Mutter hat sich nur verschluckt" und stoß Pänge zur Seite und öffnete die Tür. Da kam der Wolf hineingesprungen und verschluckte beide. Zufrieden ging er zurück zur Höhle, wo er sich zum Schlafen hinlegte. Gegen Abend kam die Ziegenmutter nach Hause und sagte: "Schängeisi, meine Pängeisi, ich komme vom Grasen, ich aß Gras. Ich habe euch Milch mitgebracht, macht die Tür auf." Doch keiner kam. Da erste merkte die Ziegenmutter, daß die Tür offen war. Sofort lief sie zur Höhle und stampte den Wolf aus seinem Dach herum. Der Wolf knurrte: "Wer macht denn da so ein Krach?" Da antwortete die Ziege: "Komm sofort heraus. Du hast meine Kinder gefressen. Der Wolf leugnete dieses. Doch die Ziegenmutter ließ nicht los. Sie forderte den Wolf auf mit zum Schmidt zu kommen. Der sollte über beide richten.

Jeder sollte ein Geschenk für den Schmidt mitnehmen. Die Ziegenmutter ging nach Hause und machte leckeren Joghurt. Der Wolf nahm einen Sack und füllte hinein und band ihn zusammen. Am nächsten Tag gingen beide zum Schmied. Sie boten den Schmied ihre Geschenke an.

Erst öffnete der Schmied die Sack vom Wolf und fiel in Ohnmacht. Nach dem er wieder zu sich kam, probierte er den Joghurt und sagte: "Lecker, das tut gut. Der Schmied entschloß sich und gab dem Wolf Hörner aus Wachs und der Ziege Hörner aus Eisen. Der Wolf fing an. Erst stoß er die Ziege mit dem Rechten Horn an, und es zerbrach. Danach stoß er die Ziege mit dem linken Horn an, und es zerbrach wieder. Nun war die Ziege an der Reihe. Sie stoß den Wolf mit dem Rechten Horn in den Bauch und Schange sprang hinaus. Danach stoß sie den Wolf in die linke Bauchhälfte und Pange sprang hinaus. Der Wolf fiel tot zu Boden. Müde und erschöpft ging die Ziegenmutter mit ihren Kindern nach Hause. Unterwegs fragte sie ihre Kinder: "Wo wart ihr denn? Was habt ihr gemacht?"

Sie beantworteten: "Wir waren bei unserem Onkel und aßen Linsen mit einem Stillosen Löffel."

Chabulmanie

Es war, es war nicht, besser als Gott gab es nicht.

Es war einmal ein Mann und eine Frau. Sie hatten eine kleine Tochter, die Chabulmanie hieß. In jenen Tagen starb ihre Mutter. Der Vater heiratete erneut. Er und seine Frau bekommen eine kleine Tochter. Die erste Tochter, des Mannes wuchs zu einer hübschen, jungen Frau heran. Die zweite Tochter war dick und häßlich. Die Stiefmutter von Chabulmanie wurde eifersüchtig und schickte sie jeden Morgen zum Melken hinaus. Anstatt ihrer Stieftochter Brot mitzugeben, gab sie ihr Kuhmist. Als Chabulmanie bei der Kuh war, gab die Kuh, die Turto Salle hieß, Honig und Milch. Den Kuhmist warf sie dann immer weg. Die Stiefmutter wunderte sich, warum ihre Stieftochter glänzte und vor Gesundheit strahlte und ihre eigene Tochter, die nur das beste bekam, krank und häßlich war.

Eines Tages bat sie ihrem Mann die Kuh zu schlachten. Sie sei Krank gewesen und brauchte das Fleisch um gesund zu werden. Chabulmanie hörte zugleich dieses Gespräch. Sie lief weinend zu Turto Salle. Ihre Kuh wußte schon, daß sie geschlachtet wird und sagte zu ihr: "Wenn ich geschlachtet werde, darfst du nichts von meinem Fleisch essen. Nimm später meine Knochen und Haut und vergrabe sie. es wird dann der Tag kommen, da werde aus meinen Füßen goldene Schuhe, aus meinen Knochen Schmuck und Gold und aus meiner Haut ein wunderschönes Kleid."

Und es kam der Tag, an dem Turto Salle starb. Chabulmanie sammelte ihre Knochen und vergrub sie, so wie sie es tun sollte. Tage später lud der König sein ganzes Volk ein. Sein Sohn sollte sich eine Frau aus dem Volk aussuchen. Chabulmanis Vater, Stiefmutter und Stiefschwester sind ohne ihr zum Fest gegangen. Chabulmanies Stiefmutter vermischte Erbsen und kleine Steinschen miteinander und warf sie auf dem Boden und sagte: "Wenn wir am Abend zurück sind, müssen die Erbsen von den Steinen getrennt sein." Nun saß Chabulmanie weinend auf dem Boden. Sie wurde noch bis zum Morgen dran sein. Doch da kommen 6 Tauben durchs Fenster. Sie fingen an

die Erbsen von den Steinen zu picken. Chabulmanie lief zum Grab von Turto Salle. Da lagen goldene Schuhe, ein goldenes Kleid und schöner Goldschmuck. Chabulmanie zog sich um und ging zum Fest des Königs. Als sie ins Saal reinging, fiel sie allen sofort auf. Nach kurzer Zeit verließ sie den Saal, weil sie Angst hatte, das sie erkannt wird. Der Königssohn folgte ihr. Beim weglaufen verlor Chabulmanie ihr Schuh. Der Prinz fand den Schuh und hob ihn auf. Er ging zum Saal und beendete das Fest und sagte: "Morgen sollen sich alle Frauen im Land hier versammeln und diesen Schuh anprobieren. Der Jenigen, der dieser Schuh paßt, wird meine Frau." Am nächsten Morgen versammelten sich alle Frauen vor dem Schloß des Königs.

Aber keiner der Versammelten dort paßte der Schuh. Er war viel zu klein. Als der Prinz fragte, ob wirklich alle den Schuh schon anprobiert haben, sagte ein Nachbar: "Nein, Chabulmanie war noch nicht dran!" Plötzlich fragten alle nach ihr. Doch ihre Stiefmutter redete sich raus und antwortete: "Was wollt ihr den von ihr. Sie ist häßlich und außerdem sie hat überhaupt keine Schuhe." Doch der Prinz ließ nicht locker. Er befahl Chabulmanie zu holen. Als sie kam legte er ihr den Schuh an und er paßte. Da sagte er: "Das ist meine Zukünftige! Morgen wird unsere Hochzeit sein." Der Prinz und der König gingen fort, um alles für die Hochzeit vorzubereiten. Die Stiefmutter von Chabulmanie war wütend und eifersüchtig. Sie sperrte Chabulmanie im Brotofen ein und zog ihre Tochter das Brautkleid an. Sie legte ihr einen Schleier vors Gesicht, damit man sie nicht erkennen sollte. Am nächsten Morgen kam der Prinz mit dem Hofdamen und holte seine Braut ab. Als sie durch Tor zur Kirche fahren wollten, krächte der Hahn: "Kikirikiiii, Königssohn! Dies ist die häßliche! Deine richtige Braut ist im Brotofen." Der Prinz hob den Schleier hoch und sah die falsche drunter. Er fuhr sofort zurück, holte Chabulmanie aus dem Brotofen und sperrte ihre Stiefschwester dort ein. Er und Chabulmanie fuhren ins Schloß, um dort getraut zu werden.

Die Stiefmutter, die noch nicht wußte, daß ihre eigene Tochter im Brotofen war, steckte ihn an. sie verbrannte ihre eigene Tochter und ging lachend zur Hochzeit ihrer Stieftochter. Doch als sie ihre Stieftochter neben dem Königssohn sah und ihr bewußt wurde, daß sie soeben ihre eigenen Tochter verbrannt hatte, starb sie vor Schmerz.

Açıklama

Bilindiği üzere masallar halkların vazgeçemeyeceği değerlerdir. Bunlar halkların kültüründen, tarihinden, yaşadığı coğrafyadan, gelenek ve göreneklerinden şeklini alır. O halkın dili ile düşünülen şekli ile renk bulur. Eğer bir halkın kültürü, sırtını yüzlerce yıllık bir medeniyete verirse, o zaman bu halkın masal ve Öyküleri de bir o kadar hoş olur.

Süryaniler, Ortadoğunun en eski halklarından birisidir. Medeniyete tıp, uzay, dil ve sanatsal incelikleriyle, başta "Tur-abdin" olmak üzere, Amid (Diyarbakır), Rûha (Urfa), Colamerg (Hekkari), Cezira Bohtan (Cizre) arasında kalan yerlere birçok değerler kazandırmışlardır.

Bu nedenlendirki, bu medeniyete ait her değeri, buna ek olarak ta Süryanilerin tesir ettikleri halk masalarını derlemek oldukça önemli. Bu kültürü canlı olarak ayakta tutmak çok mühim. Bu değerleri yeni nesile aktarmak ise, günümüz Süryanilerin, içerisinde bulunduğu konum anlamında, bir görev olarak kendini dayatmaktadır. Yani Süryani tarihinin yazımı ve korunması, onların kültürünü, gelenek ve göreneklerinin canlı tutulmasına destek verilmesi, insanlığın ortak bir vazifesidir.

Bu nedenle "Delbrück Tur-abdin Halk Derneği" ve benzer Süryani organizasyonlarının, "Süryani değerlerini derleme ve yeni nesile devretme" anlamında yaptıkları çalışmaların desteklenmesi gerekmektedir. Bu türden girişimlerin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Süryani masal ve öykülerini öncelikle üç yaş grubu altında toplamak mümkündür.

1)- 5-8 yaşları arasında olan çocuklar için söylenen masal ve öyküler. Ki bunlar kısadır, dilde derin olmayıp ve küçüklerin anlayacağı şekilde söylenilenlerdir.

2)- 8-14 yaş grubu çocuklar için anlatılan masal ve öykülerdir. Bunlar birinci gruba dahil olanlara nazaran biraz daha uzundur ve öğreticidirler.

3)- Yetişkinler için olanlar. Bu masallar, öğretici olduğu kadar, genellikle uzundur.

Bu masallar ve öyküler değişik şekillerde söylenilmektedir: Şiirsel bir şekilde söylenenler. Ezgilerle dramatize edilmiş bir halde söylenenler. Düz olarak söylenenlerdir.

Daha çok, soğuk kış gecelerinde, sobanın etrafında toplanarak, köy odalarında oluşan gruplara, tanınmış masalcılar (Mahkiyono ve mahkiyonitho) tarafından anlatılır. Bunlar genellikle düz masallardır. Romansı anlamda uzun ve hayli renkli olan masalar, tarihi vukuatları da içerirler. Bunlar genellikle "Ribab" ya "Kemançe" eşliğinde "Mitirb" lar (zifoyo) tarafından söylenir. Mıtırblar, bunları, zaman zaman düz, çoğu defa ezgilerle dramatize ederler.

Masalcılar ve gerekse mıtırblar tarafından köy odalarında söylenen masallar ve öyküler, gece yarısına kadar, çoğu defa sabah şafağı atıncaya kadar devam eder. Kimsecikler uyumaz, zevkle dinlenir. Bu müsabakaya, var olan yaş grupları için söylenen masalar ile katılıyorum. Tur-abdin'den çıkma masaları derlemek hayli zor. Önemli olanlardan bazıları zaman içerisinde unutulmaya yüz tutuldular. Bu yüzden, kısmende olsa bazıları yeniden yorumlamak gerekiyordu. Ben özünü esas tutarak, bu güzelim masaları temellendirmeye çalıştım.

Böyle bir müsabakayı düzenlediği için, Delbrück Tur-abdin Halk Derneğini kutluyorum. Başarılar diliyorum. Süryani kültürünü izlerinin olduğu, kısmen de Süryanilere ait bu değerleri, böylesi bir müsabakada, esas sahiplerine ulaştığımdan mutluyum. Selamlar, saygılar...

Stockholm, Nisan 1995

Gubar Çiyan, Gazeteci -Yazar

8 yaş grubundakiler için

Tilki ile Aslan

Günün birinde ormanlar kralı aslan, avdan döndükten sonra ağız tadı ile yemeğini yiyiyormuş. Karşından, eli karnında, perişan bir halde kendisine doğru gelen tilkiyi görünce ona seslenmiş:

- Nereden gelip, nereye gidersin?

Tilki içini çekerek cevap vermiş:

- Hiç sorma üç günden beridir ağızma bir lokma olsun ekmek girmedim. Açlıktan ölebilirim. Bende saltanatlığınıza sığınmak üzere geldim.

Aslan onun gelişine memnun kalır ve tilkiye bir ziyafet çekmeye karar verir. Tilkiye dönerek:

- Beni takip et. Ormana gidiyoruz. At avına.

Aslan önde, tilki de onun ardından, ormanın derinliklerinde ilerlerler. Bir at sürüsüne rastlarlar. Aslan kendini şişirir ve tilkiye döner:

- Söyle bakalım, gözlerim hangi renge bürünmüştü?

Tilki korkarak cevaplandırır:

- Gözlerin, ormanlar kralının gözlerinin aynısı, şimşek çakmış gibi kıpkırmızı.

Bu sözler üzerine aslan daha da kabarıp, atlardan birisine yanaşır ve var gücü ile ona bir pençe indirir. At yere yığılır. Tilki atın üzerine atlar ve açlığını giderir. Aslan ise oradan ayrılır.

Tilki yemegini yerken, ikinci bir tilki daha oradan geçer. Tilki çok acıkmıştır. Perişan haldedir. Tok olan tilki aç olan diğer tilkiye seslenir:

- Nereye gidersin tilki?

Aç olanı ise, zavalıca:

- Gördüğün gibi, açlıtan ölmek üzereyim. Yemek yediğini gördüm. Belki bana bir hayırın dokunur diye, yanına geldim.

Tok olan tilki ayağa kalkar ve aç olanına yanaşır:

- Ardımdan gel de sana bir ziyafet çekeyim. At avı nasıl yapılmış gör!

Tok tilki önde diğeri onun ardından ormana dalarlar. Bir at sürüsüne rastlarlar. Tok olan tilki, aslanın taklidini yaparak kendini şişirir ve aç olan tilkiye döner:

- Söyle bakalım gözlerimin rengi ne?

Aç olanı:

- Ormanlar kralının gözleri gibi, çakmış şimşekler misali kıpkırmızı. Tok tilki kendini şişirir ve içlerinden bir ata yanaşır. Pençesini havaya kaldıracağı sırada, at huysuzlanır ve arkadan vurduğu bir çiftle ile tilkiyi cansız yere yığar.

Aç olanı tok olanın cesedinin yanına gelir:

- Tilkinin aslan olduğu nerede görülmüştür ki sen bu işe soyundun, diyerek ormanın içlerine dalar...

2 Hanım böceğinin evliliği

Bir varmış bir yokmuş. Ormanda kırmızı ve mor benekli bir hanım böceği yaşamış. Bu hanım kimsecikleri beğenmez, bu yüzden de bekar, dolayısıyla evde kalacağından korkar olmuş. Birçok kimse onunla evlenmek istemiş, ancak o, ayağına kadar gelen tüm kismetleri teper, kabul etmezmiş. Her seferinde de, kendi kendine övgüler yağdırmış:

Benim hanımların en hanımı, hanım böceği
Seyreder gençler, hanım hanımcık yürümemi

Salarım kalplerine, tüm sevgimi ve güzeliğimi
Bulamadım, ararım ben kalbimdeki sevgiliyi

Köyün tüm genç hanım böcekleri kıskanmaya başlarlar hanımcığı. Zira tüm gençler bu hanımefendi razı olur diye, hiç bir kızla arkadaşlık kurmak istemezlermiş.

Günün birinde ardından yapılan dedikodulardan bıkan hanım böceği, kendi aşkını bulmaya karar vermiş ve yolla koyulmuş.

Yolları aşmış, köyleri gezmiş. İlk rastladığı kişi bir çoban olmuş. Çoban, hanım böceğine dönerek:

- Güzelerin en güzelisin. Sana hergün taze peynir ve süt veririm. Varımı yoğumu senin uğruna feda ederim. Benimle evlenmek istermisin hanım böceği?

Hanım böceği düşünmüş, taşınmış. Bundan sonraki şansları hemen tepme-meye karar vermiş. Sadece bir şartı varmış:

- Peki beni döveceğin zaman, ne ile döveceksin?

- Bu gördüğün çobanlık sopam ile, demiş çoban.

- Hayır. Benim tenim naziktir, ben sopaya gelemem, diyerek oradan ayrılmış hanım böceği.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Derken bir aslan'a rastlamış. Aslan o'na yanaşarak:

- Güzeller güzeli hatun. Şu ana kadar senin kadar güzel görmedim. Gel sen benimle evlen, ormandaki tüm hayvanları sana kul köle ederim, demiş.

Hanım böceği bu teklife de olumlu bakmak istemiş ancak aynı şartı aslana söylemiş. Aslan ise:

- Bilirsin, ben pençem ile döverim.

Bunu duyan bizim hanımcık:

- Kusura bakma, benim nazik vücudum bu türden darbelere dayanamaz, dedikten sonra oradan da ayrılır.

Hanım böceği dağları aşar ve başka bir diyara gelir. Burada bir fare ile karşılaşır. Fare hanım böceğinin bu güzeliğine dayanamaz ve hemen aşkıını ilan eder:

- Sana verilecek bir sermayem yok. Sadece başımızı sokacak bir yuvamız olacak. Benimle evlenir misin?

Hanım böceği bu teklife ve farenin samimiligine sevinmiş. Ancak şartını ileri sürmüő:

- Kızdığında beni ne ile döveceksin?

- Sana uzanan eller kırılınsın. O nasıl söz, Ben kendime eş alıyorum, esir değil, diye cevap vermiş fare.

- Olur ya, bir gün kızarsan ne ile döveceksin beni?

- Ben seni kuyruğumla döverim, demiş fare, çaresizce.

Hanım böceği, kendi kendine düşünerek, "bu tam bana göre" demiş ve büyük bir evlenme düğünü ile evlenmişler.

Bir ay böyle mutlu geçmiş.

Günün birinde Hanım böceği, beyine çok güzel bir yemek piőirmeye karar verir. Bir tencerenin içerisinde yağı özenle kızartmaya başlamış. Tam yumurtaları kıracağı sırada, dengesini yitiren hanım böceği yumurtalarla birlikte tencerenin içerisine düşer. Hanım hemen orada ölüverir.

Daha sonra gelen fare, onun bu halini gördükten sonra, ormanda duramaz ve başka yerlere göç eder.

Derler ki dünyaya dağılan farelerin tümü bu fareden dogmuőtur ve fareler hala dünyanın her yerine dağılmaktadır...

Mırza ile Verde

Derler ki yeryüzünün güzellikleri, dostlukları, bereketleriyle bir yerde birikmiş. Bu bereketli topraklarda üzüm, badem, erik, şeftali ve tiryak gib meyve çeşitleri eksik olmazmış. Üzüm suyu ile cevizli sucuk ve pestil yapılır, uzun kış gecelerine kadar saklanırmış. Toprak ana her yıl beklenilenden fazlasını verir ve halk tahılı, ambarlara doldururmuş. Allahın verdiği bu nimetler karşısında şükür eder.

Günlerden bir gün bu aşkın üzerine kara bir gölge düşüvermiş. Vezirin oğlu Verde'ye gönlünü kaptırmış. Onunla aynı sarayda büyüyen Verde ise, onu bir kardeş gibi seviyormuş. Babasına Verde'yi istemesi için krala gitmesini istemiş. Vezir, kız isteme hazırlıklarına koyulmuş.

Sevgilisi ile sürekli buluşan Verde, vezirin oğlu ile ilgili haberi Mırza'ya anlatmış. Mırza beyninden vurulmuşçasına ayağa kalkmış, beyaz atına binmiş, tozu dumana katarak gözden kaybolmuş. Eve gelmiş ve odasına çekilmiş. Günlerce çıkmamış. Oğlunun bu haline dayanmayan ana yüreğiyle, oğluna sarılan fakir anası, kralın kızına aşık olduğunu öğrenince, oğlu gibi kendisi de kederlenmiş. Kralı çok iyi tanıyan ana, bu kızı oğluna isteyeceğini belirtmiş. Oğlu, sevincinden sarılmış anasına ve onu öpmüş...

O ülkede kız istenince tatlı ile gelinir, divanda değil yerde oturulmuş. Aynı gecede ilk önce vezir daha sonra fakir bir kadın kralın sarayında tatlılarıyla gelip yerde oturmuşlar. Her ikisi de, oğulları için Verde'yi evlerine gelin olarak istemişler. Kral, ertesi gün şafak ile birlikte her ikisine şartlarını söyleyeceğini belirtmiş. Daha sonra vezir kralın iznini isteyerek oradan erken ayrılmış. Kadın ise tam ayrılacağı sırada kralın dikkatini çekmiş. Zira o kadın kralın gençliğinde sevdiğiymiş. Ancak evlenmeleri nasip olmamıştı. Kral, onu yeniden gördüğüne çok sevinmiş. Gece yarısına kadar sohbet etmişler. Karısını kaybettikten sonra eski sevgilisini görünce ilk defa bu kadar çok sevinmişti kral.

Ertesi gün şafak ile birlikte, her iki taraf orda hazır olur. Kral öncelikle Verde, sonra da kendi ihtiyarlar kurulu ile danıştıktan sonra, isteğini sıralar:

- Benim kızım ile evlenmek isteyenler yiğit ve merhametli olmalıdırlar. Her iki noktayı göz önünde bulundurma koşuluyla, taze aslan sütünü, yüzülmüş aslan derisinde isterim. Sütün sarayıma kadar aslanlar tarafından taşınması ve bana sunulması gereklidir. Bu şartımı yerine getirenler kızım ile evlenebilirler.

Bu şartın yerine getirilebilmesi için Mirza silahını kuşanır Cezira Bohtan üzeri Cudi dağına, vezirin oğlu ise Van üzerinden Süphan dağına doğru atlarını sürer.

Mirza, Verde ile murada ermeyi düşleyerekten kendini dağların doruklarına vurur. Aslanlar bulur, ancak merhametli olduğu için canlarına kıyamaz. Mirza'nın bu macerası akşama kadar devam

eder. Akşam üzeri yorgunluğunu gidermek için bir ağacın altına uzanır ve kara kara düşünmeye başlar. Verde'sini düşünürken bir çılgınlıkla kendine gelir. Etrafına bakar ki bir de ne görsün: Biraz yaşlıca görünen bir aslan acı hıçkırıklarla ağlıyormuş. Mırza aslanına yanaşır ve sorar:

- Sen ki ormanlar kralısın, insanlar seni yiğit olarak tanır, çocuklarına senin ismini verir. Senin gibi birisine ağlamak yakışır mı?

- Söylemesi kolay. Ben ormanlar kralı idim. Şimdi birazcık yaşlandım diye çakal ve tilkilerin maskarası olmaya başladım. Benimle, krallığımla alay ederler. Beni krallıktan düşürmeye çalışırlar.

Bu sözler, Mırza'yı kederlendirir. Mırza ayağa kalkarak ormanlar kralına yönelir:

- Bilsen ki Verde'm elimden gider, gecikirim, yine de seni yalnız bırakmam. Sahtekarların ormanlar kralı olduğu görülmüşmüdü!

Mırza ile aslan yola koyulur ve ormanın derinliklerine inerler. Tam o sırada, aslanın yerine yeni bir kral seçilmesiyle ilgili tartışmalar yapılmış. Tilki söz almıştır:

- Bildiğiniz üzere aslan ihtiyarladı. Onun krallık yapması, bizleri koruması zor. Beni dinlerseniz, çakalı ormanlar kralı olarak seçelim.

Bu tartışma ortamını yarıda bırakıp, Süphan dağına doğru yol alan vezirin oğluna dönelim. Kralın bu kararından sonra Süphan'a doğru yol alan vezirin oğlu akşama kadar dolanır ancak bir şey bulamaz. İstirahat eder. Ertesi gün sabahtan ormana dalar. Öğlene doğru, biraz ileride üç yavrusu ile birlikte eğlenen bir dişi aslan görür. "Tam zamanıdır. Ana aslanı öldürüp, derisini

yüzdükten sonra, sütünü derisine sığar, yavrularına derisini taşıttırmak süretiyle amacıma ulaşırım", diyerek pusuya yatan vezirin oğlu, ele geçirdiği bir fırsat le, ana aslanı öldürür. Çocuklarını esir alır ve onların gözü önünde analarının derisini yüzer. Sütünü derisi içerisine sağdıktan sonra aslanların yavrusuna taşıtır ve saraya doğru yol alır.

Mırza ile aslan, aslan dan gizli olarak yapılan toplantıyı saklandıkları yerden dinlemektedirler. Tam karar verileceği sırada Mırza ile aslan ortaya çıkar. Aslan ve Mırza, bütün bu tertipleri düzenleyen çakal ve tilkiye meydan okur. Tüm hayvanların huzurunda cenge tutuşurlar. Bu kavga üç gün ve üç gece devam eder. Sonunda aslan ve Mırza geleneği yıkmak isteyenleri yenerler. Aslan yeniden kral seçilir. Çakal ve tilki o diyardan sürülür. Mırza bu cengten sonra, "veda zamanıdır", diyerek tam ayrılacağı vakitte aslan onu evine davet eder. Eve gittiklerinde, aslanın genç iki oğlu tarafından hoşça karşılanmış. Yemek ve sohbetten sonra, yüzü gülmeyen Mırza'nın derdini açmasını; derdini söylemeyen dermanını bulamaz, diye söylerler. Mırza, Verde'ye olan aşkını ve ardından olanları bir bir dizer. Aslan bir süre düşündükten sonra, Mırza'ya sevineceği haberi verir:

- Hiç merak etme. Senin bana karşı yaptığın bu iyilikten sonra sana yardım etmeden salmak olur mu? Geçen günlerde ihtiyar bir aslan Allah'ın rahmetine kavuştu. Onun derisini yüzeriz. Hanımın sütünden içerisine sığarız. Her iki oğlum da sana saraya kadar refakat ederler.

Mırza öylesine çok sevinmiş ki, dünyalar onun olmuş. Hemen hazırlıklara konulup, saraya doğru yol alınmış. Öte yandan vezi-

rin oğlu, her üç aslan yavrusunu yol boyunca kamçalamış. Onlar sürekli olarak anlarının başına geldiklerini düşünerekten isyan etmişler. Ayakları bağlı olduğu için, fazla başarılı olamadılar. Ancak sütün tamamı dökülmüş. Vezirin oğlu, çok yol katettiğinden en yakındaki köyden bir koyun satın alarak, aslan derisine koyun sütü sığarak yola koyulur.

Ertesi gün öğle üzeri Mırza iki aslan ile beraber şehre girer. Ardından da vezirin oğlu. Her ikisi beraberce kralın huzuruna alınır.

Aslanlardan bazıları hırıldar gibi olur. Vezirin oğluna refakat eden aslan yavrularının acıklı hali, kralın ve ihtiyar kurulunun dikkatini çeker. Aslanlar sorguya alınır. Aslan yavruları, analarıyla mutlu yaşadıkları bir anda vezirin oğlunun analarını zalimce katlettiğini belirtirler. Yolda kavga ettiklerini, şu anda süt olarak sunulanın aslında koyun sütü olduğunu söylerler. Aslan yavruları, analarının derisinin geri verilmesini, azad edilmelerini ve vezirin oğlunun cezalandırılmasını isterler. Vezirin oğlu ise bunları red eder. Sonuçta getirilen süt tahlil edildiğinde, sütün aslan sütü olmadığı ortaya çıkar.

Kral ve ihtiyarlar kurulu Mırza'ya eşlik eden aslanlara döner. Onlar, Mırza'nın babalarına yaptığı iyiliği, Mırza'nın sağ olan aslanları öldürmeye kıymadığını anlatırlar. Aslan derisinin ölü bir aslana ait olduğunu ve sütün de analarına ait olduğunu belirtirler.

Kurul ve kral karar için başka odaya geçerler. Bu arada vezirin kendisi de çağrılır. Daha sonra karar, halk arasında ilan edilir.

Buna göre Mirza merhametli bir şekilde olayı gerçekleştirdiği için Verde ile evlenmesine, vezirin oğlunun da yaptığı bu merhametsiz davranışından dolayı 7 yıl süreyle başka yere sürülmesine, aslan yavrularının da büyüyünceye dek bakıma alınmasına karar verilir.

Verde ile Mirza için yapılan düğün kırk gün kırk gece devam eder. Herkes bu güğüne davet edilir. Büyük bir şölen ile dünya evine girerler. Bu arada baba kral da uzun zamandır bekarmış. O da eski sevgilisi ile evlenir ve her iki taraftan aileler birleşir. Onlar erer muradına, danısı bekarların başına.

Gabar Çiyan

Yetişkinler için

Şahmeran

Baharın gelişi bir başkadır Turabdin'de. Nergiz ve papatayalar kokularıyla baharı hoş karşılayan ilk çiçeklerdendir. Kavun, karpuz ve acur dolusu tarlalardan gelen kokular, bereketin işareti olur. Yeşilimsi sümbüller kendini sarıya verir, hasat toplanır daha sonra. Fakirlerin yüzü güler, açıklar evlenme hazırlığına koyulur hasattan sonra. Davetler gider diğer yerlere. Selam verir birbirine Midyat, Kerceves'e; Hazach Nisibine. Tüm dostlar toplanır yaylada, köy meydanında. Halaylar çekilir, kadını ve

erkeğiyle. Bülbul ve gülün, mem ve zin, leyl ve Mecnun'u aşkına söylenen masallar gece yarısına kadar anlatılır köy odalarında. İşte öylesi bir yerlere, yani Turabdin'e zamanında hükmeden çok iyi kalpli bir kral varmış. Kralın hazinesi hep dolmuş. Bunlara ek olarak yedi depo dolusu gizli hazinesi varmış. Bu yerleri bir tek yakın vezirleri bilirmiş. Kralın hükmettiği yerlerde herkesin işi ve aşısı varmış. Bu yüzden birbirine güvenme ve verilen sözlerin yerine getirilmesi bir gelenek halini almış. Hırsızlık denilen şey orada hiç vuku bulmaz, din dil ayırımı olmadan, orada herkes kardeşçe yaşamış. Bu kralın iki oğlu varmış. Birisi iyi huylu, diğeri ise tam tersi bir kişi imiş. Kötü olan, bir an önce babasının ölümünü istyormuş. Ancak bu isteğini hep gizli tutmaktaymış. Diğeri ise adalet ve bilgide babasını aratmayacak bir seviyeye gelmiş.

Turabdin'de bir atasözü, derler ki: "iyilik edilen kişi, iyiliği iyilikle iade etmediğinde, kötülük yapabilmesinden korkulmalı." İşte bu kralın fakirlikten gelme bir veziri varmış. Namazında niyazında zamanında eksik etmeyen bu kimseye, kral el uzatmış ve bu kişi vezirliğe kadar çıkmış. Esasen namaz ve niyazı, sırf krala yakın olmak için kullanan vezir, bir süre sonra gizli hazinelerden birisinin yerini öğrendikten sonra, kralı arkadan vuracağı sırada başarılı olamamış ve Turabdin'in dışına kaçmıştı. Orada, kralın rakibi olan komşu devletin kralı ile anlaşmış, bildiği sırları anlatmıştı. Tabi bu arada kralın oğullarından birisinin, babasına ne kadar düşman olduğunu da bu bilgilere eklemiş.

Günün birinde Turabdin kralının iyi oğlu bir rüya görür. Bu rüyada, Dara kalesi derinliklerinde, yani yerin altında hayat

olduğunu, buraya yarı insan ve yarı yılan olan, dünyalar güzeli bir kraliçenin yılanların tümüne hükmettiğini görmüş. Kraliçe gündüz boyunca yarı yılan, gece yarısından sabah seher vaktine kadar da derisinden çıkarak insan oluyormuş.

Birden bire rüyasından uyanan kralın oğlu, bunun aslında bir düş olmadığını kanaatine varır. Günlerce düşünür, ancak derdini kimseciklere açmaz. Sonunda babasından izin isteyerek, uzun bir yolculuğa çıkmak istediğini belirtir ve yola çıkar.

Aradan uzun bir zaman geçer. Kralın kötü oğlu, kardeşinin evde olmadığı bir zamanda, içeriye gizlice rakip kralın savaşçılarını alır ve kaleşlikle babasını öldürtür. Kendi hevesleri uğruna babasını öldüren kişiden fayda gelmeyeceğini bilen vezir, kralın kötü oğlunu da arkadan vurur ve tahta geçer. Bir süre sonra Turabdin'de adaletsizlikler başlar. Rüşvet ile iş görülmeye başlanır. Soygun ve talan had sahfalara ulaşır. Can ve mal güvenliği denilen bir şey kalmaz. Halk bu zalim kralın elinde inim inim inlemeye başlar. Vezir tüm bunlar yetmiyormuş gibi, eski kralın karısını kendine zorla eş yapar.

Turabdin'de bunlar vuku bulurken, eski kralın iyi oğlu da hal Dara'da yeraltına giden tüneli bulmaya uğraşıyormuş. Hayli uğraşan ancak yolu bir türlü çıkartmayan kralın oğlu, yorulup oturacağı bir anda, bir delikten hızla çıkan bir tavşanı görür ve güler. Daha sonra onun tüm dikkatleri o delik üzerinde yoğunlaşır. Ayağa kalkar ve deliğe yavaşlar. Burasını eştikçe delik büyümeğe başlamış. İçeriye girebilecek bir şekilde deliği eşeyen kralın oğlu, bu dehlizlerden içeri girer ve hayli yol alır.

Dehlizin sonunda bir ışıltı görür ve buna doğru yol alır. Tam dışarıya çıkacağı anda etrafının çeşitli yılanlarla sarıldığını görür. Savaşa gelmediğini, aşkı uğruna bu yolu katettiğini aklından çıkarmıyan kralın oğlu, bunlara teslim olur ve kraliçenin huzuruna çıkarılır. İlk defa göz göze gelen kraliçe ve kralın oğlu, birbirine yıllardır aşıkmiş gibi herkesin önünde aşklarını dile getirirler. Kraliçelerinin dışarıdan gelen birisiyle evlenmesinin yarınlarda başlarına iş açacağını belirten yılanlar, bu aşka itiraz ettilerse de, toplanan ihtiyarlar kurulu bu aşkı hayra yorarak her ikisinin aşkına onay vermişler. Her ikisi, büyük bir düğün ile dünya evine girer.

Aradan yıllar geçer. Kralın oğlu büyüdüğü yerleri çok özlemiştir. Yaylaları özlemiştir. Düğünleri, dostları özlemiştir. Bu özlem giderek her sevginin üzerine çıkmaktadır. Diğer yandan da güzeller güzeli Şahmeran'ı da yalnız bırakmak istemektedir. Zira Şahmeran hamiledir. Şahmeran, kocasındaki bu özlemin bilincindedir, ancak çıkmasına bir türlü izin vermez.

Bu arada Turabdin hala kralın gazabı altında inlemektedir. Kral, adeta haydut kesilmiştir. Onun eliyle kurulan şebekeler ile halk soyulup, soğana çevrilmektedir.

Turabdin de bir atasözü vardır, derler ki: "Zülm edilenin ahı yerde kalmaz." Fakiri, zengini, Hıristiyanı, Yahudisi, Müsülman ve Yezidisi, kısacası herkes Allah'tan bu zulmün def edilmesini dilerler. Ve bu dualar, kilise, sinagog, lalej ve cami yoluyla Al-

lah'a, iyi insanlar vasıtasıyla ulaşır. Kralı öyle bir hastalık tutarki, derdine ilaç bulmak bile mümkün olmaz. Hekimlerin verdikleri ilaçlar, onun hastalığını büsbütün azıtır. Dünyanın her yerinde cadalozlar bulunur. Ancak Turabdin'e girememişlerdir bu türden sihirbaz kocakarılar. Bu yüzdendir ki Turabdin hem bereketli hem de kutsaldır toprağı. Sorup soruştururlur ve "beko-avan" soyundan bir cadalozun Cezire Bohtan mağaralarının birinde olduğu krala iletilir. Kral hemen habercilerini salar ve cadaloz buralara getirilir. Cadaloz remlini atar suya ve krala okur:

- Sevgili kralımız. Dara denilen yerde, yeraltı dünyasına hüküm eden Şahmeran vardır. Eğer onun kanı ile vücudunu yıkarsan sana kurtuluş yolu gözükür.

Kral büyük bir ordu ile Dara üstünbe yürür, her yeri harabeye çevirir; taş üstüne taş bırakmaz. Her yeri kazarlar ancak istenilen yerlere, yedi kat yerin dibine ulaşmak imkanını bulamazlar. Kral, "dermanını bulan cadalozun, o dermanı nasıl elde edileceğini de bilmeli", diyerekten cadalozu yeniden çağırır. Yeniden sihir atılır ve cadaloz açıklar:

- Değerli kral hazretleri. Oralara ulaşmak imkansız. Ancak Şahmeranla evlenen kişi, eskiden katlettiğiniz kralın oğludur. Şimdi o hayli büyümüş, onu tanımak imkansız. Ancak bir yol ile tanıyabilirsiniz onu. Şahmeran ile yatan kişinin vücudu, bir yıl boyunca misk ve amber kokar. Eğer o kişi yeryüzüne çıkarsa, bu şekilde bulabilirsiniz.

Kral fermanını açıklar. O kişiyi bulana bin kese altın verilecek.

Turabdin'de halk şimdilik çok sevinçlidir. Zira hem kral hastalanmış hem de eski krallarının iyi huylu olan oğlunun sağ olduğunu öğrenirler.

Bu arada canı çok sıkılan eski kralın oğlu en nihayet derdini Şahmeran'a açar. Şahmeran, insanların yılanlara karşı düşmanlığı olduğu, şayet yeryüzüne çıkarsa, bu sırrın açığa çıkacağını belirterek, gimemesini ister. Ancak onu bir türlü ikna edemez ve hazırlıklarına başlar. Şahmeran son kez onunla görüşür ve bir sırrını daha açmak üzere kendisini, hiç girmedığı bir kapıdan içeri alır. Bu kapı bir nehre çıkmaktadır. Şahmeran bur sırrı daha da açar:

- Ne olursa olsun bizler soyumuzu geliştirmeliyiz. Sırrımız çözüldüğü anda, doğacak çocuğumuz yılan olacak ve Şahmeran soyu benimle son bulacak. Ancak yılanlar yaşayacaktır ve insanlar bu sırdan sonra üzerimize saldırırsa, bizler yeryüzüne topyekün dağılıp düşman olacağız. Beni soracak olursan, şu gördüğün nehir, Van gölüne çıkmaktadır. Bu nehirin kapısını ancak ben açarsam nehir sakinleşir. Başkası açtığında, nehir kabarır ve her yer sular altında kalır. Ben ise Van gölüne gitmiş olacağım ve güneş ışınları beni kavuracağından bir süre sonra ölmüş olacağım. Benim vücudumdaki kan dünyadaki tüm sulara dağılacaktır. Biz yılanlar olarak, imkanlarımız el verdiği sürece, su içerisinde kimseyi sokmayacağız. Haydi şimdi yolun açık olsun.

Her ikisi sarılır ve kralın ođlu atına binerek Turabdin'e doğru hızla yol alır. Őehre girer. Herkes bu hoŐ kokan kiŐiyi selamlamaktadır. Onu tanımlarına rağmen krala haber vermemektedirler. Eski kralın ođlu, babasının hala hayatta olduğunu sanmaktadır. Ancak ihtiyar bir kadın onu uyarır ve tđm hikayeyi baŐtan sona kadar kendisine anlatır. Abisinin babasına karŐı yaptıklarına çok źzđlđr. Tam toparlanacağı sırada, evin 6nunden ge2en kralın bir komutanı aldığı koku izerine, oraya binlerce askerini yağar ve Őahmeran'ın kocası esir alınır. Kendisine eziyet edilir ki Őahmeran'ın yerini a2ıklasın. Bir tđrlđ a2ıklayamaz.

Hasta kral, Şahmeran'ın kocasının Turabdin halkını 2ok sevdiğini bilmektedir. Şayet Şahmeran'ın yerini s6ylemezse, tđm halkı kılı2tan ge2ireceğini belirtir. Eski kralın oğlu onu ciddiye almaz. Ancak bu zalim kral, halkı onun g6zđ 6nunde katletmeye baŐladıđı sırada, kralı durdurur. Turabdin ve yerli halkının sevgisi, sevgilisinininkinden daha ağır basar.

Kral tđm askerlerini toparlayarak yola 2ıkar. Dara yeniden harabeye 2evrilir. Belirtilen dehlizden i2eriye girilir. Yılanlar katliamdan ge2irilir. Sağ kalanların 2ok az bir kısmı dđnyanın her yerine dağılır. Nehire giden yol a2ılır. Bu yolun a2ılmasıyla hi2 kimse kurtulamaz ve kral ile birlikte herkes sular altında kalır ve 6lđr.

Turabdin'de bir atasözü vardır, derler ki: "Sırtını kendin kaşımadığın sürece, başkasının kaşımamasıyla sonuca ulaşılmaz." Ve halk, birlik ve beraberlik içerisinde Turabdin üzerine çöken bu kara belayı ortadan kaldırmak için el ele verir. Halk, kralın sarayına saldırır ve hain muhafızları esir alır. Eski kralın oğlunu azad ederler.

Eski kralın oğlu babasının yerine geçer ve kral olur. Şahmeran'ın ölümü üzerine kırk gün yas ilan edilir. Bununla Turabdin'de hayvan sevgisi hakim kılınır.

Kral bir süre sonra halkın yoğun baskısıyla yeniden evlendirirler. Kralın sadece bir kızı doğar ve adı Şahmeran konulur. Böylelikle Turabdin'de kardeşlik ve dostluğun, adaletin tesisatı yeniden kurulur ve halk mutluluk içerisinde yaşamasına devam eder...

Gabar Çiyan

Meyro

Turabdin'in bir köyünde kara kaş, esen yeller ile bir bu tarafa bit diğer tarafa yayılan saçları, ince beli ve ela gözleriyle dillere destan bir güzel dilber varmış. Meyro imiş bu kızın adı. O kadar

güzelmiş ki göze gelmemesi için adaklar adamıştı anası, Meyro için.

Aynı köyde yaşayan fakir bir ailenin oğlu olan Circo terli bıyıkları, kara kaş ve deniz mavisi gözleriyle tüm genç kızların gönlünü çalar hale gelmişti. Bir ata binişi varmış ki, rüzgar ile yarışabiliyormuş.

Bir bahar gününde köyde yapılan bir düğünde onlarca genç ve ihtiyar kol kola girmiş halay çekerken, bu köyün her iki güzeli de tesadüfen kol kola girmişlermiş. Meyro'nun gül kokulu teri ile sarhoş olmuş Circo. Döndü ve baktı, kol kola girdiği ve halay çektiği kıza. Her ikisi göz göze gelmişti ve yüreklere ateş girmişti o an. Mero Circo'nun terli bıyıkları ve mavimsi gözlerine, Circo'da kıpkırmızı elmamsı yanaklarına vurulmuştu, Meyro'nun.

Düğünden sonra, her ikisinde kendi odalarında, beraber oldukları o anı unutamıyordu. Sabah erkenden sanki her ikisi haberleşmiş gibi köylerinin aşağısında bulunan üzüm sıkma yerinde buluşmuşlar. Konuştular o gün gönlünce. Circo yanında taşıdığı azığı çıkardı ve oturdular beraber.

Düşündü bir süre Meyro. Ya köylülerden göre, duyan olursa. Ya da bunu ondan beklemeyen babagilleri gelen olursa. Ne diyecekti onlara. Meyro, gülümseyerek döndü sevgilisine. Baktı mavi gözlerine Circo'nun. Dünyanın sonu dahi gelse dert değildi artık kendisi için. Uzattı pamuk ellerini, dolştırdı önce Circo'nun elleri arasında. Aldı elinden ağaçtan oyulmuş gül suyundan mey dolu-

su tası, baktı havadaki bulutlara ve içti gönlünce o gün. Bir hoş olmuştu. Hiç bir zaman bu kadar rahat hisetmemişti kendini. Bundan sonraki yaşamım, hep böyle güzel geçecek diyordu kendi kendine.

Turabdin'de aşklara saygı duyulur, bu yüzdendir ki köde konuşılmaya başlanan her ikisinin aşkı, Meyro'nun babası tarafından duyulur. Meyron'nun ailesi buna razı olmaz. Zira aileler arasında çekememezlik varmış. Bir de işe fakirlik eklenince, Circo'nun işi daha da zorlaşır.

Torabdin'de adettir, aşıkların üzerine şarkılar söylenir. Özellikle Meyro'gilin ailesini yumuşatmak için, ihtiyar bir kürt kadını tarafından şarkı dahi söylenmişti;

Yar yar yar Meryem'e
Babası zalim Hıristiyanlardan
Anası gadar mı gadar
Köyün tüm gençlerinin gözü o incecik belinde
Yar Meryem'e

Dedim ki sabah serinliğinde kalk erkenden
Koş sevdiğinin yanına, gir Circo'nun koynuna
Dünya dahi bozulsa, kiliseler ferman çıkartsa
Koklat tenini ona, er muradına ceylanım
Yar Meryem'im...

Buna rağmen kızın babasında yumuşama olmamıştı. Meyron'un kardeşleri ise daha gaddar, anası ise hiç çekilmiyordu.

Hasret kalmışlardı görüşmeye. Birbirlerini eskiden olduğu gibi görmeye, birbirini koklamaya. Neydi Allahım bu aile arasındaki çekememezlik, diye yakarıyordu Tanrıya Meyro'cuk. Yemekten kesilmişti Meyro, Gidiyordu kiliseye. Bahçesinde bekliyodu yağmur altında, Tanrı onlara acır diye.

Gittiler etraftan tanınan isimler. Yumuşattılar her iki tarafı. evet dedirttiler onlara. Kavuşacaklardı her iki aşık.

Elele verip, çıkmışlardı, köyün dışında üzüm yapılan mahzerlerin oraya. Sarıldılar, giderdiler hasretliği her ikisi. Uyumuştu, rüyalara dalmıştı Circo, yastık yaptığı Meryem'in dizleri üzerinde...

Daha sonra nişanlandılar halaylar eşliğinde.

Gürbet acısı bir ezgidir Turabdin'de. Dinmeyen bir acıdır. Mutuluğu tatacakları bir anda, köyelerine Avrupa'dan yakınları gelmiş. Circo oralara girmeye karar verir. Son kez beraber gitmişlerdi şehire. Son kalan pılnı ve pırtısını satıp Avrupa'ya gitmişti Circo.

"Gel" demişti Meyro'ya Circo.

Meyro gelir mi ki? Bırakır mı ki bu güzelim yerleri? "Hayır" demişti Meyro, "ben gelemem". "Git sen yerleş hele. Bakarsın,

pişman olup buraya dönersin. Sana kızlığımı saklarım", demişti Circo'ya.

Gidiş o gidiş. Ne telefon, ne mektup. Tam 20 aydır, keser üstüne keser çekmekteydi Meyro. İnsan babasını bir mektupla hatırla da, saçını aşkı uğruna süpürge etmiş sevgilisini hatırlamaz mıydı? Bunları düşünürken gözlerinden yaşlar akmıştı Meyro'nun. Ayağa kalktı, üzüm suyu yapmak için yanyana duran kovaların yanına gitti ve var gücüyle tekmeledi onları. Her ikisi bir yere yuvarlanmıştı. Sonra da baktı ardından yuvarlanan kovaların. Çünkü dizlerinin üzerine, koydu yüzünü her iki ellerinin arasına, daldı yine hayellere. Binbir soru aklından geçiyordu, Meyro'nun. Her sabah Circo'nun yolunu gözlemekten ve çektiği ahu keserden ağlıyordu. Bazen öksürüyordu Meyro, ancak önemsemiyordu bunu. Yine ayağa kalktı, köye baktı, yürüdü sesiz sesiz.

Avrupa'ya geldi gün iltica talebinde bulunmuştu Circo. Polisçe, iki gün karanlık bir hücrede tutulmuş daha sonra bir mülteci kampına yollanmıştı. Kamp küçücük bir yer ve kasabanın dışında idi. Hazır birbirine giren evlerden yapılmıştı buraları. Circo'nun kaldığı odada üç kişi kalmaktaydı. Birisi Yezidi idi. Uzun bir zaman kampta kaldığından ve "Göçmenler dairesi"nden haber almadığından dolayı hasta olmuştu, psikologun kontrolünde idi. Diğeri ise Gerip isminde bir kürt idi.

Göçmenler dairesi, Circo'nun belgelerini yetersiz buluyordu. Bu nedenle çıkış verilmişti ona. Circo itiraz etmişti ve gelecek sonu-

cu bekliyordu devletten. Bu son şansı idi. Bu heyecan ve bekleyiş tam 20 aydır sürüyordu. Geriye döndürülme korkusu onada yıpranmalara sebep olmuştu. Saçları dökülmüştü kısmen. Ancak son haftalarda işleri iyi gitmeye başlıyordu kanısınca.

İlk geldiğinde bir an önce Meyro'suna kavuşmayı planlamıştı Circo. Ancak şimdi Meyro üçüncü planda idi. Burada ilkin bir büfe yan işyer açacaktı. Sonradan ev alacaktı. Daha sonra Meyro'sunu getirecekti. Ancak "Göçmenler Dairesi" bu hayellerini alüst edince, kendinden 16 yaş büyük, Avrupalı dul bir kadın bulmuştu Circo. Şimdi onunla evlenip, bu planlarını hayata geçirecekti.

Düğün hazırlıklarına başlanmıştı kampta. Şehirde salon tutuldu ve davet edildi şehir halkı. Bu düğün için birkaç akrabası dahil kamptan para toplanmıştı, Circo'nun düğünü için.

Gelin ve damat kolkola girmişti. Kendilerine ayrılan yere doğru gidiyorlardı. Sırayla tebrik ediliyorlardı. Sıra aynı odada kaldıkları ve kardeş gibi birbirini sevdikleri sırdaşı Gerip'e gelmişti.

Baktı ilk önce Circo'nun gözlerinin içerisine. Okudu Meyro'nun aşkı üzerine kurduğu sahte mutluluğu. Gülümsedi sadece Gerip, gözyaşları arasında. Mutluluk diledi onlara. Daha sonra kayboldu ortadan.

Damat ile gelin hanım başbaşa kalmıştı şimdi. Uzattı Circo ti-treyen ellerini tüle, yüzünü açmak için gelinin. Geldi aklına bir-

den Meyrosu. Açamadı tülü bir tülü, oturdu yatağın kenarına Circo. Mero'nun eli ile örülen mendili çıkarttı cebinden. Meyro'nun sıcaklığını hissetti. Öptü kokladı mendili, hala Meyro'nun kokusu vardır diye.

Meyro kızlığını saklar Circo'su için. Circo ise yattı o akşam, yüz kırışıklarını boyalarla kapatan Avrupalı kadınla. Uyandı sabah, akşamdan kalan kokularla.

İnmişti Meyro o gün erkenden köyün aşağısına, elindeki ibriği ile. Su verdi Circo ile diktikleri fidana. Yollara baktı, ta uzaklara. Bu sabahta yoktu kimsecikler, bomboştu yol. Düşündü bir ara ve hesaplara daldı. İki yılı çoktan geçmişti bu hasretlik. Birden bir sancı tuttu bedenini Meyro'nun. Oturdu biraz, geçer diye. Ufaladı yavaş yavaş karnını. İnlüyordu Meyro, can çekişen bıçak altındaki kuzular gibi. Gözyaşları arasında kaldırıldı hastaneye Meyro'cuk.

Çok uzun süredir Avrupalı kadın ile beraberdi Circo. Ancak resmi nikahları dahi kıyılmamıştı. Hergün biraz daha bekleyelim diyordu Avrupalı karısı. Halbuki Circo bir an önceden oturma ve çalışma iznine ihtiyacı vardı ki en azından hayalindeki işyerini açsın. Ne yapacağını bilmedi o gün. Dışarı çıktı ve kampa doğru yöneldi. Çoktan beridir görmediği arkadaşlarını görmeye gitti. Kampa yaklaştı ki bir de ne görsün. Polis, avcı köpekleri ile eskiden oturdukları evlerin önündedir ve Gerip'i aramaktadır. Gerip onları görünce ormana doğru kaçmış, kovalamacadan sonra,

elbiseleri parçalanmış halde, kan ve bere içerisinde polis dolmuşuna bindirildi ve hızla kampta ayrıldılar. Sadece bir an için onunla göz göze gelmişti Circo. Hazin bir bakış idi bu. Bu moral çöküntüsü ile eve döndü Circo. Oturdu ve düşündü.

İstanbul havaalanına indirilmişti Gerip. Eve gitmiş idi. Daha sonra kardeş gibi sevdiği Circo aklına gelmişti, Gerip'in. Bir de hikayesinde anlattığı Meyro'su. Meyro diye düşündü Gerip. Ona ulaşmalıydı, tanımalıydı, biraz daha beklemesi için umut veremeliydi ona. Turabdin'e doğru yola çıktı, Meyro'ya gitmek için.

Meyro'ya kan dayanamıyordu hastahane. Habire kan yakıyordu Meyro. Sürekli taze kana ihtiyacı vardı. Sürekli değiştirilmeliydi kanı. Acılar içerisinde kıvrıyor, gece yarları kabus görüyor, bazen de Circo diye bağıyordu. Solmuştu gözlerinin renkleri. Dolgun elması yanakları, çökmüştü içeriye doğru Meyro'nun. Dudakları ise kurumaya yüz tutan bir elma gibi, soluk ancak kıpkırmızı idi.

O gün erkenden damarlarına şırınga edildi, binbir güçlükte bulunan taze kan. Artık vücudu kan kabul etmiyordu Meyro'nun. Akşama doğru kayıyordu gözleri. Anası başucunda idi. Nefesi zorlana zorlana alıyordu. Uzattı Meyro elini ceketinin içine. Çıkarttı Circo'nun küçük fotoğrafını, bastı bağına Meyro'cuk gizlice. Ağlayamıyordu, gözyaşı bezleri kurumuştur Meyro'nun. Bastırdı elleriyle fotoğrafı göğsüne. Son nefesini vermişti Meyro'cuk...

ığlık kopmuştu hastanede. Getirdiler Meyro'yu kyeye. Ağıtlar
 yakıldı onun kaderi için;
 Ax lē Metro, lē Meyremē
 Babsı zalim Hıristiyanlardan
 Anası ise gaddar mı gadar
 Aklını almıştın hep köydeki gençlerin
 şimdi ise erdin toprakla murada
 Güzel Meryem'im

Kalk Meryem'im kalk gr halimizi
 Ne ela gözlerin kaldı, ne yaylada seyran
 Yaktın, yıktın, kl ettin ocağımızı
 Kargalar ter, baykuşlar inler
 Bülbül sesinle şarkılar söylediğin bağlarımızda
 Ax lē Meyro, bē mıradē Meyro

Ardından verildi ateşe sıcak sular, incecik bedeninin yıkanması
 ve toprağa verilmesi için. Soyuldu elbisesi Meyro'nun. Avuçları
 hala kapalı ve göğsünde idi Meyro'nun. Ellerini doğrulttular
 onun. Atılar avuçlarının içerisini. Düştü cansız elinden onu,
 ufacık gl kokan mendil parçası ve Cırco'nun fotoğrafı. Ağlar
 oldu herkes yeniden, feryadlar yükseldi mezarlığa doğru gidildi.

O anda minibüsten inmişti Gerip. Mezarlıktaki kalabalığı ve
 zılgıtları uzaktan görünce bir düğün sanmıştı. Yaklaştı onlara
 doğru Gerip. Sordu yaşlı bir kadına Meyro'nun evini. Sevgilisi

Cırco'dan haber getirmişti. O mühim haberi iletmeliydi. Pir ana, gösterdi parmağıyla Meyro'nun mezarını, bir acı ağıt ile:

Ah lo lawo, li min nameye
İşte aradığın ceylanın evi ve yuvası
İşte muradına eremeyen'in renkli hayelleri
Aldı elimizden zalim felek bu gülü
Yo artık Turabdin'de bu çiçek
Soldu gitti topraklara sorduğun Meyro

Bunları işitince deliye döndü Gerip. Çöktü dizlerinin üstüne, ağladı ve ağladı. Birden bire ayağa kalktı ve deliler gibi ardında bakmayarak koştu, ayrıldı oradan. Orada ki herkes deli sanmıştı onu...

Sabah erkenden çalmıştı telefonu Cırco'nun. Aldı eline ahizeyi. Cırco'nun anası idi. Turabdin'den arıyordu oğlunu. Hıçkırıklar içerisinde bağırmıştı anası:

- Katilsin sen katil! Sen o kızı öldürdün! Bitirdin bizleri, evimizi ocağımızı ateşe verdin. Varımızı yoğumuzu sattın, gürbet ellere gittin. Gitti elinden güvercinin, yok artık ceylan bakışlın Meyro, yok! Öldü o, öldürdün onu!

Bunları duyunca sinir krizleri geçirdii Cırco. "Meyro!" diye bağırarak evden çıktı. Girdi bir sokağa ve koştu delicene, ta ormanlar arasında kayboluncaya kadar.

Ertesi sabah erkenden alındı Cırco'nun. Bu sefer gelenleer sivil polisler idi. Polis elindeki "Göçmenler Dairesi" kararını okudu. Bu karar Cırco için verilmişti:

- Devlet senin bu ülkeden ıkman için 48 saat mühlet tanımaktadır. ıkmadığın taktirde zor ile ülke dışına ıkartılacaksınız.

Avrupalı karısına döndü Cırco ve polise dönerek cevap verdi:

- Ama ben evliyim. Şu gördüğün kadınla evlendim.

Polis:

- Eldeki kayıtlarda böyle bir bilgi yok.

Polisler oradan ayrıldıktan sonra, karısına döndü Cırco:

- Biz evlenmiştik, neden polisler bunları söyledi?

- Ne evlenmesi! Biz sadece dost hayatı yaşıyorduk ve o da bitti.

Avrupalı kadın, kapısını Cırco'nun yüzüne kapatmıştı. Yalnız kalmıştı Cırco. Tırnaklarıyla yüzünü yırttı adetta, bu yüzle ülke-me nasıl dönerim, diye. Ertesi gün erkenden polisler eşliğinde ilk uçak ile gönderildi.

Dolmuştan inmişti Cırco. Artık köyünde idi. Meyro ile ilk buluştukları yere geldi. Beraber diktikleri fidan kurumuştı. Aldı kurumuş yaprağından yüzüne sürdü Cırco, belki Meyro'nun kokusunu duyar diye. Daha sonra mezarlığa doğru gitti. Sarıldı toprağa, ağladı doyasıya. Ölmek istedi bir an. Evet ölmek, galiba ona kavuşmanın biricik yolu idi. ıkarttı çantasındaki bıçağı,

dayadı kalbine. Kendini tam öldüreceği sırada, uykudan uyandırılmıtı Cırco.

Cırco hala uyku sersemliği içerisinde idi. Başı hala Meyro'nun dizleri üzerinde idi. Gördüğü tüm şeylerin rüya olduğuna şükr etti Tanrı babaya. Kalktı ayağa Cırco, hasretle kucakladılar birbirlerini.

Bir ay sonra da bir düğünle, Meyro ile Cırco muratlarına ererler. Ulaşırılar sevginin, sevmenin son doruğuna. Yeni sahipler doğurdular Turabdin'i güzelleştirmek ve oraya kardeşliği tesis etmek için...

Saygı değer Süryani kardeşimiz, Musa Ergin

Süryani dergilerimizde "Süryani Masal Ödülü" ilanınız okudum. Her şeyden önce bu gibi hayırlı ve gurbet diyarında büyüyen genç Süryani kuşakları için yararlı girişimleriniz için sizleri candan tebrik ederim.

İlişkide sizlere, yazılı olarak gönderdiğim bu öyküler, kapsadığı hikayelerin yüzde yüzü gerçek olan, yakında bastırabileceğimi umduğum 140 kadar sayfeden ibaret Türkçe ve Arapça olarak yazdığım "Süryani Azekh'ten hikaye ve öyküler" adlı kitaptan alınmıştır. Hoşunuza gideceğini, umarım.

Bu kitaptan gayri, tamamen bitmiş ve yakında bastırabileceğimi ümit ettiğim iki kitap daha var. Biri henüz okul sıralarında iken yazmaya başladığım "Solmayan Güzellik" adlı 120 kadar sayfeden ibaret bir şiir kitabıdır.

İkincisi (yani üçüncü kitap) ise, yedi yıldanberi üzerinde çalıştığım ve "Kilise çanları sessiz, Yiğit mezarları sahipsiz" kaldı adlı Türkçe ve Arapça olarak yazdığım tarih kitabıdır. Tabi Beyt-Zebde, Cezire Bohta ve Tur Abdin tarihi ile ilgili. Bu kitap 500 kadar sayfeden ibaret olup, Süryani Kilise, Manastır, eski eser ve zamanın Süryani liderlerine ait 150 kadar fotoğraf ve resim ihtiva etmektedir. Hayırlısı ile basılınca görürsünüz.

Şimdilik bu kadarla iktifa ederek Süryanilik uğrunda çalışmalarınızda başarılar diler, Fransadaki ve özellikle Paris'teki Süryanilerin saygı ve selamlarını kabul edip yanınızda bulunan Süryani kardeşlere de lütfen iletiniz.

Hanna (Jean) Harnouche
(Süryani-Fransız Federasyonu Başkanı)

Süryani-Fransız Federasyonu Başkanı, Sayın Hanna (Jean) Harnouche tarafından gönderilen hikayeler ve daha niceleri ileriki tarihlerde "Süryani Azekh'ten hikaye ve Öyküler" adlı bir kitapta toplanarak Süryani halkımıza sunulacaktır. Derneğimiz onu kültürümüze katkılarından dolayı, tebrik eder başarılar diler.

Hanna Hannouche

Rawanduz Emiri Muhammed Paşa(Mire Kör) ile Süryaniler.

Bilindiği gibi Rawanduz yöresi Emiri Muhammed Paşa binlerce silahlı süvari başında 1834 yılı sonbaharında Beyt Zebde ve Tur Abdin yörelerine saldırarak binlerce kişi öldürmüştü, Azekh(idil) beldesini işgal ederek yakıp yıkmış; yalnız bu beldede ve ona yakın Süryani Hespist köyünde üç yüz kişi kadar öldürmüştü.

Yalnız Azekhte iki yüz kadar insan öldürten bu tek gözlü emir yapacağını yaptıktan sonra Azekhin beş kilometre kadar doğusuna düşen Mişara denen yerde askerlerini toplamış ve geceyi geçirmek üzere orada konaklamıştı. Bu arada Azekhte olup biteni öğrenmek için kasabaya bir keşif devriyesi gönderdi. Azekhe gidip geri dönen devriye adamlarına neler var orada, neler gördünüz diye sorunca, adamlar: Emirim, genç erkek ve kızlar halay tutmuş çeşmenin üstündeki sahada oynuyorlardı cevabını verdiler.

O vakit Emir kendi kendine: Vallahi Süryanileri yenmek, öldürmek mümkün ama onlara yenilgiyi kabullendirmek ve onları dize getirmek imkansız bir şey. Bunun böyle olmasının nedenini üzerinde yaşadıkları toprakta aramak gerek; zira bu toprağın üzerinde yaşayan insanlar köleliği kabul etmez ve kimsenin önünde diz çökmezler, dediği söylenir.

Hanna HANNOUCHE

Azekhli Süryani Bahde' Abdalo (Abdullahad Abdal) (Sak) ile jandarma merkez karakolu kumandanı Kazım.

1943 yılının yaz mevsiminde idi. Bahde Abdalo, her sene yaptığı gibi, gündüz bağlarını bekliyor geceleri de üzüm çalmağa gelen hırsızları beklemek için bağında yatıyordu.

1943 yılı yazında bir gündü. Bahde' Abdalo bağın içinde duruyordu. Aniden dört jandarma eri duvarları aşarak, başa girdiler. Beğendikleri üzümeleri kopararak doya doya yedikten sonra ceplerinden çıkardıkları mendillere üzümeleri doldurmağa başladılar. Bu da yetmiyormuş gibi koparıta beğenmedikleri salkımları yere atıyor ayakları ile çiğniyerek eziyorlardı.

Kürtçe olarak onlara:

Yahu,yediklerinizi yediniz buna bir diyeceğim yok ama alın teri dökerek yetiştirdiğimiz emeğimiz mahsülü üzümeleri yere atarak çiğnemek iyi bir şey değil, Allahtan korkun bari deyince erler kendisine: bir kaç küfür savurduktan sonra, ne oğ.... oğlu g....., yaptığımız hoşuna gitmedi galiba diyerek adamı hırpaladıktan sonra onu önlerine katarak Azekhteki (idil) merkez jandarma karakoluna götürdüler. Orada, karakol kumandanı Kazım Başçavuşa: Kumandanım, bu adamı bağların yanında gördük, kimliğini kontrol için ona dur deyince adam kaçtı, arkasına takıldı ve güç bela onu yakaladı. Üzerinde nüfus cüzdanı da yok.Tahkikat için size getirdik dediler. Erlerin dediğini dinleyen baş çavuş Bahde'yi nezarete taktı. Bahde'nin Türkçe bilmediğini öğrenen Kazım çavuş, Azekhliler gibi Arapça konuşan aslen Estel yerlilerinden bir adamı tercüman olarak çağırttı ve tahkikat için, sağ nezaretten çıkartıp dairesine aldı. Kendisine hiddetle: -Ulan sen, emniyet kuvvetlerinden nasıl kaçarsın? Emniyet kuvvetlerinin önünden kaçmanın adalet ve kanundan kaçmak olduğunu biliyor musun? diyerek Bahdeye ağır bazı laflar söyledi.

Bahde, Kazım çavuşun tercüme edilen bu sözlerini duyunca, sağna soluna bakmağa, eğilerek Kazım çavuşun arkasında durduğu masanın, sandalyelerin altında, dosya dolaplarının arkasında bir şeyler ararcasına eğilip yazıhane içinde sağa sola gidip gelmeğe başladı.

Adamın bu hareketlerine bir mana veremeyen Kazım çavuş: Ne oluyor lan sorularına cevap versene, yerlere eğilip sağda solda neler aryorsun, kafanı mı kaçırdın sen yoksa deyince bu sözler aynen Bahdeye tercüme edildi. Söylenenleri duyan Bahde Kazım çavuşun karşısında dimdik durdu ve tercümana dönerek:

Söyle efendiye, ben deli falan değilim, aklıma da kaçmadım; Masa ve sandalyeler altında, oşya dolapları arkasında Adaleti ve genellikle Hristiyanların, özellikle biz Süryanilerin, atalarımızdan kalma asırlık bu topraklar üzerinde, kayıp haklarını arıyorum o kadar. Askerler bağma giriyor, alın terimizle budadığımız, bellediğimiz bağların üzümlerinden yediklerini yiyor, istediklerini alıyor, beğenmediklerini de yere atıp çiğniyor bu da yetmiyormuş

gibi, adalet yeri olması gereken bu dairede hak sahibi bizler, katil, cani ve şerir insanlar gibi karşılanıyoruz.

İşte kayıp olan BU ADALETİ arıyorum dedi.

Baş çavuş Kazım, gözleri kıpkırmızı kesilen Bahde'nin söylediği bu sözlerin tercümesini duyunca bir an duraklar. Sonra hiddet ve yüksek sesle bağırarak erleri çağırır ve onlara: Atın bu p...i dışarı, cehennem olup istediği yere gitsin der.

Karakoldan dışarı atılan Bahde yüzüne haç işareti çıkardı ve kendi kendine mırıldanarak:

"Günlerden bir gün Ömer Nach Bek'in¹ taburlarına, binlerce silahlı aşiret adamlarına rest çekmiş, onları dize getirmiş erkek adamlara bu gibi muamele yakışmaz vallahi. Şerefle ölmek bundan çok daha iyi diye söylenmeğe ve bağbekçilik görevini yeniden almak için Harapşeref köyü, yolundaki bağına doğru yol almağa başladı.

Hanna Hannouche

Azekhli Yakup Yusefko (Sağ) ile Ali Onbaşı

Sene 1946, mevsim yazdı. Azekhli bir kaç yaşlı adam "Bir el Közet" denilen yerde toplanmış, kendi aralarında konuşuyorlardı. Aniden yanlarına merkez karakoluna tabi Ali onbaşı adında bir jandarma geldi. Azekhli adamlara: Bir az evvel buradan bir jandarma devriyesinin geçip geçmediğini sordu. Türkçe bilmeyen bu adamlar onbaşı'nın ne dediğini anlamamışlardı. Onbaşı onlara hiddetlenerek, "ulan ne cahil ve aptal insanlarıymız, Türkçe bilmiyor musunuz?! Kafanız ne kadar kalın. İnsan Türkçe bilmez mi?" diye çıkmaya başlamıştı ki o

¹1915 yılında, kumandasındaki bir alay askerle, Azekh beldesini kuşatıp ona saldıran kumandan.

esnada oraya eskiden Adana'da çalışmış, Türkçe bilen Yakup Yusefko (Sağ) geldi. Onbaşıya: "Ne istiyorsun onbaşı?" diye sordu. Onbaşı sorusunu yeniden tekrarladı: "Söyle şu heriflere gidip Türkçe öğrensinler." deince, Yakup ona: "Efendim, gerçekten Türkçe bilmiyorlar ama cahil ve aptal insanlar değil bunlar. Bu gördüğün insanlar bir çok yabancı lisan konuşurlar. Kısa zamanda Türkçe'yi de öğrenirler."

Onbaşı ona: "Yapma yahu, hangi yabancı lisan konuşur bunlar?"

Yakup: "Onbaşı bunlar senin bilmediğin, ondan fazla yabancı lisan konuşur; mesela sen, Bahdo² bilir misin? Gurnuk, Mazrona, Kerkuş, Zeynebi, Pelpezzeki, Bayz-El-Hamam, Beneteti ve Der Kevner bilir misin?" diye sorunca onbaşı:

"Yok yahu, ne lisan'dır bunlar?" Yakup: "Onbaşı bunların hepsi Avrupa'da ve Amerika'da konuşulan dillerdir. Bu dillerin hepsini çok iyi biliyor bunlar. Sana dediğim gibi yakında Türkçe'yi de öğrenecekler. Bak sen bu dillerin hiçbirini biliyor musun? Görüyorsun ya aptal değil zeki insanlardır bunlar deyince" Onbaşı: "Ha vallah, bunlar zeki ve çok lisan bilen insanlarmış; Onlar hakkında söylediklerimi geri alıyorum. Gerçekten cahil ve aptal onlar değil benmişim de haberim yok." diyerek oradan uzaklaşmış.

²Azekhlilerin çok iyi bildikleri Azekh bağlarında, o zamanlar yetişen üzüm isimleri

Hanna Hannouche

Azekhli Gebro Tuma'nın Mor Yakup Kilisesinden çalınan eşyaları geri getirmesi olayı

1922 yılı Ocak ayının karanlık bir gecesinde hırsızlar, Azekh'in batısına düşen Mor Yakup kilisesine girerek yükte hafif pahada ağır ne varsa çalıp götürdüler. Azekhliler bir ibadet yerine karşı yapılan bu münasebetsiz harekete çok canları sıkıldı. Yaptıkları soruşturma sonucunda hırsızların³ Bashak köyünden oldukları öğrenildi. 1895 yılında yerlileri tamamen Süryani olan ve büyük Süryani Midih köyüne yakın bu köy ile Azekh beldesi arasında bir çok Kürt köylerinin bulunuşu Azekhlilerin bu köye giderek yerlilerine gerekli dersi vermeyi güçleştiriyordu. Azekhli Gebro Tuma uzun uzun düşündükten sonra karanlık bir gecede yanna üç silahlı arkadaş alarak Hd.l köyü yakınındaki küçük Merreke köyünde mukim Şeyh ve Seyit sıfatını taşıyan bir dostunun evine gitmeyi kararlaştırdı. Gece yensına doğru adamın kapısı önüne varınca kapıyı çaldılar. Ev sahibi kapıyı çalan kim? diye sorunca, Gebro Tuma: "Ben, dostun Gebro Tuma, kapıyı aç, bu geceyi sizde geçireceğim." dedi. Adam Gebro'nun sesini tanıyarak kapıyı açtı. Dört adam içeri girer girmez evdekileri bağlayıp büyük küçük baş ne varsa adamın bütün hayvanlarını önlerine katarak Azekhe doğru sürdüler.

Gebro evden çıkmadan dostuna: "Bak dostum, ben hırsızlığa veya senin evini soymağa gelmedim. Aramızda tuz ekmek var. Ancak bu malları rehine olarak götürüyorum. Mor Yakup'un eşyalarını Bashak'lılar çaldı. Sen şeyh ve seyidsin, yöredeki nüfuzunu biliyorum. Onun için malların bende emanet kalacak, kiliseden çalınan eşyalar iade edilince gelip malını eksiksiz teslim alırsın." dedi ve aynı gecede Azekhe döndüler.

Dört gün sonra seyit adam Gebro Tuma'nın evine gelerek Mor Yakup'tan çalınmış eşyaları iade etti. Gebro Tuma'nın evinde öğlen yemeğini yedikten sonra ev sahibi seyide:

"Bak dostum, olup biteni mazur gör. Çalınan kilise mallarını başka türlü geri getirmek imkansızdı. Onun için 'göze göz, dişe diş' politikasını güttüm ve iyi bir sonuca vardım. Eksiksiz olarak işte hayvanların, yolun açık olsun." diyerek adamı uğurladı.

³Bunlar üç kişi idi.

Orhan Unaşı

Yeni Tanrı

Eski zamanlarda, yani putperestlik zamanlarında, her ülkede bir çok Tanrı bulunurdu. Zaman zaman yeni Tanrılar ortaya çıkardı. Böylece her toplum bir çok Tanrıya taparlardı ve her şehirde elçi olarak bir tanrı ayrıldı.

Fakat gerçek ve herşeyin üzerinde olan tanrı bilinci dünyaya yayılınca, yeni tanrıların çıkmasıyla son buldu. Var olanlarda yavaş yavaş unutuldu. Böylece yeryüzünün bazı köşelerinde bir kaçından başka tamamen yok oldular.

Fakat söz konusu olan bu yeni Tanrı, bilincinin değişmesi ve insani aklını kaybedişi yüzünden tanrıların derecesine yükseldi; Şöyleki:

Bu adam aklını kaybederek, insanlık kişiliğini kaybedince kendisini tanrı sandı. Ona delilik hareketleri gelince, akrabaları onu alıp kelepçelediler ve akıl hastanesine götürdüler. Akıl hastalarına ayrılan doktorun olduğu yere teslim ettiler.

Doktor, özel ve tanrılara layık olan ve yatağı olan bir odaya koydular. Kısa bir süre sonra, doktor onun ziyaretine ve akıl hastahanelerinin gibi ismini, mesleğini ve yaşadığı yerini hastalar listesine kaydetmek için gitti.

Doktor odasına girince; Onun yere dikilmiş olan yatağın köşesinde oturduğunu ve gözleriin odanın tavanına dikilmiş olduğunu gördü.

Doktor kaarşısında oturduktan sonra:

-İsmin nedir? diye sordu.

Deliyse soruyu beğenmemiş gibi boğazını çevirip alnını kıpırdatarak:

- İsmim Tanrı'dır diye cevap verdi.
- Mesliğin nedeir? diye sordu doktor.

Deliyse, yani yeni tanrı:

- Yaratıcılıktan başka tanrıların işi nedir?

Ben yaratıcıyım ve varlıkları yaratıyorum.

Doktor üçüncü defa ona sordu:

- Senin yaşadığın yer neresidir?

Deli cevap verdi.

- Acaba tanrıların belli yaşama yerleri var mıdır? Ben her yerde, hem yeryüzünde, hem de gökyüzünde bulunuyorum.

Doktor

- Nasıl olur. Her yerde bulunuyorsun. İşte şimdi kanın ve cesedinle bu odada bulunuyorsun!?

Deli

- Şu anda gökyüzünde olmadığı mı kim sana söyledi?

Doktor delinin saçma sapan cevaplarından sıkılınca ona

- Eğer söylediğin gibi tanrıysan, şimdi bize bir kavun yarat.

Deli hemen eğilip, akrabalarının onun ziyaretine gelince beraberlerinde getirdikleri bir kavunu çıkararak doktora:

- İşte, sana bir kavun dedi.

Doktor onun ellerinde kavun görünce, biraz sinirlenip ama kızgınlığını göstermeden ona:

- Eğer gerçekten güçlü bir tanrı olduğunu; pencereden işaret ederek; şimdi o kilisenin kubbesi gibi başka bir kavun yarat.

Deli ayağa kalkarak, kısa bir süre kubbeye bakıp doktora,

- Peki, bana üç gün izin ver.

Doktor:

- Hayır, ben şu anda istiyorum dedi.

Bunun üzerine deli sinirle:

- Saçma ve tatsız bir istek! Eğer senin küçüklüğünden tapındığın tanrı, senin ve senin gibi aptalların yaratıcısı olduğunu düşünüyorsun. Üç aylık yani 90 günlük bir zaman sürecinde. Şu boş kafan gibi bir kavun yaratmıyorsa, şu

kubbe gibi bir kavun yaratırsam, bana üç gün izin verirsen adalet değil mi?

Üstelik ben yeni tanrıyım!

Doktor kahkahalarla gülerken:

- Gerçekten delilerin bir çok çeşidi vardı, dedi.

Orhan Unaşı

Akıllanan Allah

Günlerden bir gün nasıl olmuşsa bir kahvehanede üç din adamı aynı masada oturup dinsel konularda sohbet ediyorlarmış. Biri Yahudi hahamı, diğeri Hıristiyan papazı, öbürü ise Müslüman hocası imiş.

Bunların kendi aralarında tatlı dinsel sohbetlere daldıklarını gören ateyist bir genç muziplik yapmak üzere aralarına girmiş:

- Afedersiniz sayın din büyükleri, Aklımda cevabını bulamadığım bir sorum vardı. Siz üç din büyükleri bir araya gelmiş bulunmaktasınız. Belki üçünüzün bir arada olması soruma alacağım cevabı daha da kolaylaştırır. Eğer müsaade edersiniz bir sorum olacak. Sora bilir miyim? diye sormuş.

Din adamlarının üçü birden sor bakalım demişler.

Genç:

- Sayın din adamları çok merak ediyorum! İnsanlar arasında değişik renkler var. Bazıları beyaz, bazıları siyah bazıları da esmer. Bu renkler nasıl oluşmuş acaba? Size göre Allah önce Adem ile Hava'yı yaratmış. Acaba Adem ne

renk idi? Hava ne renk idi. İkisinin çocukları ne renk doğdular? Bu sorunun cevabını istiyorum.

Din adamlarından ses yok! Genç:

- Evet sayın hocalar, önce hanginiz cevap vereceksiniz.

Sonra kendisine en yakında oturan müslüman hocasına dönmüş.

Hoca sükûnet ve ciddiyetle şu kısa cevabı vermiş:

- Evet cenabı Allah'ın hikmetine insan aklı ermez. Sorunuzun cevabı Allah'ın hikmetidir.

Genç bu cevaptan tatmin olmamış bir tavırla papaza döner.

- Sayın papaz hazretleri soruma sizin daha açıklayıcı bir cevabınız veya bir kanıtınız var mı?

Papaz bu belayı savuşturmak için kolay bir yol bulmaya çalışır.

- Sayın hoca sana iyi bir cevap vermiştir. Daha ne kurcalayıp duruyorsun!/? demiş.

Genç, fırsat bu fırsat diyerek, şunları bir mat edeyim düşüncesiyle bir de sorusunu Hahama yöneltir. Sayın haham bey, sizin vereceğiniz daha mantıklı, daha açıklayıcı, daha ikna edici bir cevabınız yok mu? diye sormuş.

Haham kurnazmış. Daha başlangıçta gencin bir şey öğrenmek için değil de muziplik yapmak, dalga geçmek, alay etmek gibi bir eğilimle kendilerine yaklaştığını farketmişti. Bu yüzden haham söze başlayıp gence şöyle yanıt vermiş.

- Bak evladım, cenabı Allah insanı yerin toprağından yaratmıştır. İlk insanı topraktan yoğurup ona şekil verdi. Sonra şekil verilmiş toprağı şekillendirmek için fırına soktu. Fırından çıkardığı zaman görmüştü ki insan bembeyaz olmuş. Sonra bir ikincisine şekil vererek bunu da fırına koymuş ve daha öncekinden daha fazla fırında bırakmış. Sonra bu ikincisini fırından çıkardığı zaman Allah görmüşki insan simsiyah olmuş. Allah demiş ki, bu daha çok zaman fırında kalmış. Şimdi ben bir üçüncüsünü fırına koyacağım ve ikisinin

arasındaki zamanı uygulayacağım. Allah üçüncüsünü fırından çıkardığı zaman görmüşki adam esmer olmuş. Tam benim gibi, bakın bakın. Ya iyi ayrılmış. Sen şimdi anladın mı, nasıl renkler oluşmuş.

Hocanın bu komik cevabına sayın hoca hazretleri hayli üzölmüş. Hemen şöyle bir çıkış yapmış: "Haşa! estağfurullah, haşa! Hiç böyle şey olur mu? Cenabı Allah'la alay mı ediyorsunuz haham efendi? Hangi kitapta var sizin anlattığınız? Bu tamamen uydurma bir masal! Üstelik Allah'a hakaret edici bir masal! Allah hiç deneme yapar mı? Allah hiç akıllanır mı? Allah hiç deney yoluyla tecrübe kazanır mı? Haşa, haşa tövbeler olsun!"

Öbür taraftan hocanın bu çıkışını duyan papazın aklında birden bire şimşekler çakmış ve bu durumu fırsat bilerek hocaya şöyle bir soruyu yöneltmiş: "Sayın hoca çok iyi dediniz ki Allah akıllanmaz, deney yapmaz, hiç tecrübe kazanmaz. Biz insanlarda olduğu gibi akıllı bilgisi gün gittikçe daha iyiye, daha güzele doğru gelişir. Allah tüm hikmetiyle, tüm özellikleriyle ezelden sonsuza kadar aynıdır. Bu sorunuza çok yürekten katılıyorum. Ama bu perhiz ne ve bu ne lahana turşusu ki, siz aynı zamanda diyorsunuz. Allah dört kitap yolladı. Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'anı Kerim. Ama bu kitapların ilk üçü bozuldu. Çünkü Allah son dördüncüsünü tüm gücüyle korudu ve korumaktadır. Şimdi sanırım size bu tür ve biraz önceki haham efendinin anlattığı o komik masaldaki Allah türüne sokmuyorsunuz Allah'ı! Allah ilk kitabını Tevrat'ı gönderiyor. Ama onu korumakta başarılı olmuyor. Ya aklı iyi çalışmıyor, haşa haşa! Veya kitabı bozmak isteyenleri iyice göremiyor. Veya görse bile gücü yetişmiyor. Sonra bu olmadı. Bu ikincisini fırına sokalım, bir deneyelim, bakalım nasıl oluyor diyor? Zeburu gönderiyor. Ama sonuç yine aynı. Allah yine başarısız. Kitabını yine koruyamıyor. Allah bu da olmamış diyor. Bir başkasını, bir üçüncüsünü fırına sokuyor, yani İncil'i. Ama sonuç hep aynı. İncil de bozuluyor. Allah kitabını korumakta düşmanı engellemekte zor-

luk çekiyor. Allah bu artık böyle olmaz diyor. Bil silkiniyor, tüm gücünü ve aklını toparlıyor. Yani tanrısal tüm özelliklerinin farkına varıyor. Bu bilinç içinde artık yeni dördüncü bir kitap yolluyayım, kimse ona el uzatmasın, diye karar varıp son dördüncü kitabı yolluyor.

Öyle değil mi sayın hoca? Bence sizin haşa çekmenize hiç gerek yok. Çünkü eğer mantığınızı çalıştırırsanız görürsünüz ki haham efendinin anlattığı, insanı fırına atıp pişirerek zaman ölçüsünden deneyim kazanan Allah ile gönderdiği kitaplarının çoğunu koruyamayan, ancak sonuncusunu koruyabilen Allah aynı türden yapılmış Allah'lardır!"

Hoca: "Allah, Allah, Allah şurada ne güzel sohbet ediyorduk. Şimdi nereden nerelere geldi. Siz yanlış anlıyorsunuz. Ben böyle demek istemedim. Hakiki Tevrat, Zebur ve İncil'de olan her şey Kuran'ı Kerim'de mevcuttur. Biz sizin peygamberlerinize inandığımız halde siz niçin bizim peygambere inanmıyorsunuz?" diye sormuş.

Papaz: "Hoca efendi sizin ettiğiniz gibi inanmamızı isterseniz inanalım. Yani Muhammed hak peygamberdir. Ama Kuran'ı Kerim asılsızdır, dersek hoşunuza gider mi?"

Hoca: "Hayır her ikisine birden inanmalısınız."

Papaz: "Peki, siz niçin her ikisine inanmıyorsunuz?"

Hoca: "Yok sen anlamıyorsun!..."

Papaz: "Hayır, asıl sen anlamak istemiyorsun!"

Hoca ile papaz çekişmeye tutuşmuşlardı. Haham neme gerek der ve usulca oradan sıvışır. Bizim muzip gence gelince içinden käh käh gülerak işte "şimdi tam istediğim hedefe ulaştım, hoca ile papazı kapıştırdım" diyerek keyifden dört köşe olmuş, yoluna gider.

Elbert Yıldız

Hayat için hayat

Yıllar önce doğu ülkelerinin birinde karakterleri tamamen birbirine ters iki erkek kardeş yaşamış. Büyük olanı İsa, genç olanı ise Musa idi. Musa hergün içki içip, herçeşit günah işlemiş. Günahını bırakmak için de kalbinde en ufak bir istek bile duymazmış. Kısacası, kötü düşük, sefil bir hayat yaşamaya devam edermiş. Abisi İsa ise, Tanrı'dan korkan, alçak gönüllü, iyiliksever, kut-sal bir hayat yaşamak için kendini gerçek ve yorulmaz bir imanla Tanrı'ya teslim etmiş bir adam imiş. İsa kardeşinin yıkıma doğru giden bu yaşamına çok üzülürmüş. Gözyaşları içinde Musa'ya yalvararak bu kötü yaşamından vazgeçmesini söylemişse de Musa İsa'nın yalvarışlarını ve sözlerini öneme almazmış. Tersine Musa kendini beden ve ruhen daha fazla yıpratmaya devam edermiş. Hemen hemen her gün bu düşük hayatı gece yarısına kadar yaşar ve ağabeyin kendisi için Tanrıya candan dua edip yalvararak bekleyişiyle eğlenirmiş. Yine günlerden bir gece ağabey İsa evde yalnız, Musa'nın eve dönmesini beklerken evin kapısının şiddetle çalındığını duymuş. Duyar duymaz hemen koşup kapıyı açmış. Kapıyı açmasıyla kardeşi Musa'nın içeriye girmesi bir olmuş. Musa korkudan yüzü sararmış, titreyerek elbiseleri kan içinde... abisine der ki: "Beni kurtar! Beni sakla! Beni takip ediyorlar. Ben bir adam öldürdüm. Kana bak, burada onun kanları var..." demiş.

Abisi, Musa'yı kimsenin bulamayacağı şekilde nasıl saklamalı? diye düşünmüş. Musa'ya karşı olan sevgisi şaşırıktır. Daha fazla vakit kaybetmeksizin ağabeyi kardeşinin kanlı elbiselerini giymiş. Kendi temiz elbiselerini Musa'ya giydirmiş ve onu bir yan odada saklamış. Çok geçmeden polisler içeriye girmişler. Aralarında, "Tamam, düşündüğümüz gibi bu evmiş" diyerek

büyük kardeşe doğru gidip, yüzüne ve elbiselerine sert bir şekilde bakmışlar. Polislerden biri İsa'ya, "Katil sen misin?" diye sormuş. İsa hiç cevap vermemiş. Sabırsız bir polis, diğerine dönerek, "Neden soruyorsun? Görmüyor musun elbiseleri hep kan içinde! Gel, onu bağlayıp götürelim!" demiş. Daha sonra İsa'nın ellerine kelepçeyi takıp, karanlık yollardan geçirek cezaevine, bir hücreye koymuşlar. Ertesi sabah onu sorguya çekmek için tekrar gelmişler. İsa sadece "Bu suçtan öleceğim, biliyorum. Hüküm ne kadar çabuk yerine getirirseniz benim için o kadar iyidir" yanıtını vermiş. Birkaç gün sonra onu adliyeye götürüp yargıcın karşısına çıkarmışlar. Yargıç onun kanlı elbisesine bakarak, "Tanığa gerek yok, olay açıkça görülmüştür" demiş ve sonra sanığa sormuş. Avukatın var mı? Sanık kuvvetli, kendinden emin bir sesle, "Hayır istemiyorum" diye yanıt vermiş. Sonra da gözlerindeki suçsuzluğu anlamamaları için başını yere eğmiş. Yargılanmayı bitirip onu ölüm cezasına çarptırmışlar. Hükümlü sessizce ölümü beklemiş. İnfaz edilmeden bir gün önce hiç beklenmedik bir şey olmuş. Hükümlü İsa konuşmak istediğini söyleyerek, cezaevi müdürünün kendisine kadar gelmesini rica etmiş.

Müdür onun hücrelerine girince, hükümlü İsa şöyle demiş: "Ölüme yakın bir insanın son arzusunu yerine getirip iyilik etmek istiyorsanız, lütfen bana bir kağıt ve bir kalem veriniz" diye ricada bulunmuş. "Bir mektup yazıp mühürleyeceğim. Bu mektubu açmayacağınıza ve ölümünden sonra mektubu istediğim adrese yollayacağınıza dair, Tanrı huzurunda söz verir misiniz? Emin olun, bu isteğimin kötü bir niyetle hiç bir ilgisi yoktur. Yarın benim ruhumun Allah'ın huzuruna çıkacak, son saatlerimde asla yalan söylemem" diyerek, soran bakışlarla müdürün yanıtını beklemiş. Müdür İsanın yüzüne dikkatlice bakmış, onun sözlerinden kuşkulanzmış. Müdürün kalbi İsa'nın isteklerini reddetmemiş. Sanki hükümlü bütün canını bu ricaya vermişti. Öyle sesiz, sakin bir hali vardı ki, gözleri nur gibi parlamaktaydı. Müdür İsa'nın isteklerini kendi eliyle getirip vermiş ve ona, kalbinin rahat olmasını, isteğini yerine getireceğini söylemiş. Akşam hücrenin önüne gelen gardiyan sessizce

İsa'nın yazdığı mektubu almış. Bir gece geçer. Öyle bir gece ki, bazıları için sakin, bazıları için ızdıraplı, çokları için günahlı, hükümlü İsa için ise uykusuz ama huzur dolu bir gece. İsa, sonsuzluğun eşliğinde, başka bir dünyayı seyrediyormuş gibi diz çökmüştü. Şafak sökmüş ve yeni bir gün başlamıştı. İnsanlar, her günkü gibi yine işlerine gitmişler. Onu ölüme götüröenler de bir saat sonra her şeyi bitirmişler.

Aradan kısa bir zaman geçmiş. Mektubu bir memurla ölenin kardeşi Musa'nın evine göndermişler. Musa korkudan yüzünün rengi kaçmış. Heyecanla kapıyı açıp mektubu almış. Mektup sanki yanlışlıkla gelmiş gibi, şaşkın, sert bakışlarla uzun zaman mektuba bakmış. Nihayet mühürü açıp mektubu okumuş. Birden ızdırapla inleyerek çılgınlar gibi evin içinde dolaşmaya başlamış. Bütün vücudu titreyerek, yüksek sesle feryat etmiş. Musa'yı bu denli acılar içinde kıvrandıran mektupta neler yazılıydı? Çok değil, sadece bir kaç söz: "Yarın senin elbiselerinde, senin için ölüyorum. Sen, benim elbiselerimde, nei hatırlayarak doğru ve kutsal bir hayat yaşa! Ağabeyin İsa. Senin için ölüyorum!" Musa'nın derinliklerine kadar işlemiş ve onu acılara boğmuş bu sözler karşısında, korku ve günahın taşılaştırdığı kalbi sanki yağ gibi eritmişti.

Abisini yazmış olduğu bu cümleyi yüksek bir sesle haykırarak okumuş: "Senin için ölüyorum!" Belki daha ölmemişti!... Abisini kurtarmak için hızla evden çıkmış cezaevine doğru koşmuş. Orada Musa'yı durdurmuşlar. O ısrarla müdürü görmek istediğini söylemiş. Yalvarışlarına dayanamayıp, onu müdürün yanına götürmüşler. "Ben senin için ölüyorum" cümlesini okuyunca müdür dehşetle ürperir. Öenin rica eden sözleri kulaklarında çınlamış. Sağlam ve sakin bakışları bir an gözlerinin önünde canlanmış. Müdür bir süre yerinden kalkmamış. Sonra büyük bir heyecanla mektubu yargıca götürmüş. Yargıç da onu okumuş ve gerçek suçluyu sorguya çekmeye başlamış. Musa, tüm geçmiş yaşamını, işlediği cinayeti, kaçışını ve alçakça susuşunu anlatmış. "Beni öldü-

rün! Sizden rica ederim, bırakın beni öleyim!" sözleri ile susmuş. Ama ölenin söylediği "Ben senin için ölüyorum" sözleri yargıca çok kutsal gelir. Böyle büyük bir kurban geçici ve kaybolucu olmazmış. Yargıç da şaşkınlıkla Musa'ya bakmış. İsa'nın Musa'yı bu denli sevdiğini düşünerek, Musa'yı hapsedmeyi ve ölüme mahkum etmeyi uygun bulmamış. Çünkü abisi onun günahı için hayatını vermişti. Sonunda Musa çaresiz bir şekilde, mektup elinde, affedilmiş olarak evine geri dönmüş. Tamamen pişman olmuş bir kalple tövbe edip Tanrı'yı çağırır. Gözyaşları dökerek Allah'a yalvarır: "Ya Rab! Beni günahlarımla öldürme. Bir başkası günahlarım için ölmüş. Günaha karşı koymam için bana sabır ve güç ver. Beni benim için ölenin elbiselerini giymeye layık kıl. Onları tüm lekelerden saklayabilmem için bana yardım et ve beni her günahattan koru." demiş. O günden sonra Musa, o kadar değişir ki arkadaşları bile onu tanımamışlar.

Cana yakın ve sevgi dolu olmasına rağmen, sanki onların arasında bir yabancı gibi olmuştu. Başlangıçta eski arkadaşları Musa'yı tekrar önceki yaşamına döndürmek istemişlerse de o, herkese tatlılıkla şu kesin cevabı vermiş: "Bu elbiselerle gelemem. Çünkü abim asla öyle yerlere gitmezdi!" Arkadaşları yavaş yavaş tüm uğraşlarının boşa gittiğini görüp ondan vazgeçmişler. Bazıları Musa'yı tamamen terkeder. Bazıları ise giydiği elbiselere saygıyla bakmışlar. Değişen yaşamını seyretmekle kalmayıp, onlar da Musa'nın bu tertemiz hayatına katılmışlar. Yılları Rab için çalışmakla geçmiş ve çabaları Allah'ın önünde bol ürün vermiş.

Günün birinde ağır hastalanmıştı. Artık iki kardeşin sonsuzlukta daima beraber kalmak için birleşecekleri an gelmişti. Küçük kardeş ölünce, kendi isteği üzerine, abisinin temiz elbiselerini onun ölüsü üzerine örtüp mezara taşımışlar. Bunun derin anlamını öğrenen tanıdıkları, bu olayı asla unutmamışlar.

Yusuf Çatı

VARDO D'Nisin/Nisane

Bir varmış Bir yokmuş, bir zamanlar küçücük bir köy varmış. şirinmi şirin. Bahar geldiği zaman çiçekler açar her taraf rengarenk olurmuş. O köyde yaşayan birbirini çok seven, Ana ve Nisane isminde bir kız varmış. Birbirlerini o kadar çok severlermiş ki bir saat ayrı kalamazlar. Nisane gece olurken bile annesinin koynunda uyurmuş.

Fakir bir aile oldukları için bir tane koyunları varmış. Nisane sabahları kalkar koyunu önüne katar köye yakın bir yerde bir kırmızı gül ağacı varmış ve onun bulunduğu yere gidermiş. Gül ağacının yanına varınca da çok güzel ve hoş koktuğu için hiç yanından ayrılmazmış. Annesinin hasretini onunla giderirmiş. Öğleye doğru annesi gelir ona ekmek ve su getirirmiş. Annesi bir gün ona sormuş: Kızım neden her gelişimde bu gül ağacının yanında duruyorsun başka bir yerde değil? Kızıda şöyle cevap vermiş: Anneciğim seni çok sevdiğimi bilirsin. Seni hiç bir anne ile değişemem, bu nedenle gül ağacıda güllerin en çüzeli ve hoş kokanı olduğu için yanında durup hasretini onunla gideriyorum.

Epey zaman sonra annesi yaşlılık nedeniyle ölmüş ve toprağa gömmüşler. Nisane'de hem annesini hemde gülü çok sevdiği için gül ağacından bir fidan alıp annesinin mezarına diker ve çiçekleri açarken mezarları ziyarete giden bütün insanlar hep o gülü seyrederlermiş. Onun için VARDO D'Nisane demişler. Daha sonra halk dilinde vardo d'nisin diye dönüştürölmüş ve bugüne kadar birbirini seven insanlar birbirlerine kırmızı çiçek vererek sevgilerini ifade ediyorlar.

Elbert Yıldız

Dünyaya ışık veren teyze

Bir varmış bir yokmuş. evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde doğu ülkele-
rinin birinde çok iyi yürekli, fakat beli eğilmiş olan bir yaşlı teyze varmış.

Bu yaşlı teyze artık tam dik yürüyemiyordu. Fakat ruhsal bakımdan her za-
man dik yürüyormuş. Haksızlığa ve baskıya karşı her zaman çıkıyordu. Yaşlı
ve güçsüzdü. Ama yüreği hiç kırılmayıp çok cesaretliydi.

Günün birinde polis yaşlı tezeyi yakalamıştı. Çünkü kendisi hıristiyan olup,
hıristiyanlarla kontağı vardı. Tutuklu adamlar onunla her zaman din konusun-
da alay ediyorlardı. Adamlar: "Hıristiyanlar nasıl dua ediyor?" diye gülüy-
orlardı... Hıristiyanlık hakkında pek bir şey bilmiyorlardı. Yaşlı kadının dual-
arının boş olduğu kanısındaydılar. Yaşlı teyze başını kaldırmış, onunla alay
eden adamlara derin derin bakmış ve "Sizlere gösterip duyurayım" demiş.
Polis memurların yanında, ülkenin kralı için, polislerin şefi için, onunla alay
eden tutuklu adamlar için bile dua etmeğe başlamış. O gün bugündür bu yaşlı
teyze "ışığın annesi" olarak anılır. Ve milyonlarca insan gibi o da "ayağa
kalkmıştı."

Feride Yıldız

Köle Olan Kral

Eski zamanlarda doğu ülkelerinin birinde çok iyi yürekli bir kral varmış. Yönetimi altında olan insanları çok severmiş. Günün birinde bu kral, ülkesinde kutlanan bir bayram nedeniyle oniki vezirini yemeğe çağırmış. O ülkenin gelenek ve göreneklerine göre yemekten önce konukların ayakları efendinin kölesi tarafından yıkanmaktaydı. O zamanlarda sandal ayakabı giyildiği, yollar da çok tozlu olduğundan, ayaklar çabuk kirleniyordu. İşte misafirlerin ayaklarını yıkamak her konuksever evsahibinin göstermiş olduğu bir sevgi ve saygı işaretiydi.

Ne varki, o gün ziyafete çağırılan vezirler, ayakları hiç yıkatılmadan sofraya oturtulmuştu. Vezirler kendi kendilerine: "Acaba yüce kralımız bu hizmeti bize yaptırmayı unutmuş mu?" diye merak edemişcesine beklemişler. Tam o sırada kralın kendisi koltuğundan kalkıp kaftanını çıkarmış. Kölelere özgü bir önlüğü giymiş ve bir legene su doldurmuş. Konuk gelen vezirlerin ayaklarını yıkamaya koyulmuş. Bunu gören vezirler şaşırıp ağızları bir karış açılmış. Hayretten bir türlü konuşuyorlarmış.

Nasıl oluyor da bu kadar çok sevdikleri efendileri köle işi olan bu görevi yapıyordu? Kral ise sıra ile tek tek vezirlerin ayaklarını yıkayıp havlu ile kurulamış. Sıra en yaşlı vezire gelince, candan sevdiği bu padişahın böyle bir iş yapmasına dayanamayıp ayaklarını çekivermiş. Heyecan içinde: "Hayır kralım, hayır! Bu olamaz! Sen benim ayaklarımı nasıl yıkarsın? Ben kulunuz olarak sizin ayaklarınızı yıkamalıyım." demiş.

Gerçekten yaşlı vezir, ayaklarının yüce kral tarafından yıkanmasını nasıl hoş görebilirdi? Böyle bir şey hiç düşünülmezdi. Oysa kral yumuşak ve sakin bir sesle şöyle yanıt vermiş: "Senin ayaklarını yıkamam gerekiyor. Eğer ayaklarını yıkamazsam benimle payın olmaz!" demiş. Ne garip sözler! Bunu duyan ve hiç de anlamayan vezirler şaşırıp kalmışlar.

Artık yaşlı vezir de kralın buyruğuna uymuş. Ayaklarının yıkanmasına razı olmuştu. Kral işini bitirince leğeni, ibriğini, havluyu bir kenara koyup kaftanını yine giymiş ve sofranın başındaki koltuğuna oturmuş. Gözlerini kendisine dikmiş olan vezirlerini uzun uzun süzmüş ve gergin havayı bir soruyla dağıtmış: "Vezirlerim, dostlarım, bunu niçin yaptığımı biliyor musunuz?" Sorusuna bir karşılık almayınca devam etmiş sözlerine. "Siz bana efendi, kral diyor ve doğru söyluyorsunuz. Ben efendiyim, kralım. Kul ise efendisinden büyük değildir. Ben nasıl ayaklarınızı yıkamışsam, sizler de birbirlerinizin ayaklarını yıkamalısınız. Ben şimdi size bir örnek verdim. Benim yaptığımı sizde yapmalısınız." Yavaş yavaş vezirler söylenen sözleri anlamaya başlamışlar. Kral onlara gururlarını bırakmalarını, alçakgönüllülikle ve gerçek bir sevgiyle başkalarına hizmet etmeye hazır olmalarını istemişti. Bu ne yüce bir kralmış! Kendi davranışıyla vezirlerine örnek olmuştu.

Bu kral kimdir? Vezirlerini tanıyor musunuz? Bu kral, yaklaşık olarak 2000 yıl önce yeryüzüne gelmiş olan İsa Mesih idi. Vezirleri ise onun öğrencileriydi. İsa Mesih'i tanıyan kimseler ona birçok adlar ve ünvanlar vermişlerdi. Örneğin: Efendi, Öğretmen, "Tanrı'nın Sözü" ve "Kralların Kralı".

